

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddetek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi
po tarifu.

Nacionalna vzgoja

Zopet so se odprla vrata naših šol novi generaciji. V šoli se polagajo prvi temelji razvoja posameznikov in s tem osnova za podvig in napredek celih rodov. Ko izročajo starši svojo deco šolski vzgoji, ji zaupajo svoje najdražje v pričakovanju, da se razvije iz neobgledne celice človek pod večim vodstvom učiteljev. Še bolj pa se zanaša narod kot celota, da mu bo šola vzgojila zdravo generacijo, ki bo zopet pomenila nov korak naprej in navzgor.

Preporod narodov, probujenje in rast narodne zavesti so tesno spojeni z vzgojo in šolstvom. Narodnostni boji v področju iste države so navadno v glavnem boji za narodno šolstvo. Če se spominjamo na avstrijske čase, moramo potrditi, da je bistven del našega nacionalnega in političnega prizadevanja zavzel boj za šolo. Mi smo videli v narodni šoli garancijo svoje nacionalne eksistence; iz enakega razloga nam je narodno sovražna država skušala baš na šolskem polju z omejitvami in šikanoznim izvajanjem nadzorovati, pa tudi s personalno politiko delati največje ovire. Germanizatorno osvajanje se je pri nas pred vsem vršilo potom šole, bodisi da se je vanjo vsiljeval avstrijsko-nemški duh, bodisi da so se za pridobivanje slovenskih duš ustanovljale iz državnih in zasebnih sredstev šole ponemčevalnice.

Protiutero antinacionalni šolski politiki smo imeli v našem narodnem učiteljstvu. Učitelju v starih časih niti gmotno niti socialno ni bilo na rožicah postlano. Posebno slovenski učitelj je imel s trnjem posuto pot, ker ga je poleg skrbi za življenje in rodbino še moral pritisk šolske uprave in večna nesigurnost njegove eksistence, ako se slepo ne pokori ukazom in navodilom od zgoraj. Zato moramo s tem večjim poudarkom poudariti, da je naše narodno učiteljstvo v onih težkih časih storilo v polni meri svojo narodno dolžnost. Da, storilo je še več. Brez našega učiteljstva in njegovega zares idealizma polnega dela bi bil razvoj zgodovine hotel drugačna pota in malo je verjetno, da bi se mogli danes radovati svoje narodne in državne svobode, ako bi ne bili tudi naši učitelji celi možje.

Ce hočemo takratno delo našega učiteljstva pravilno oceniti, nam je treba le obrniti oči v one kraje, kjer je politična situacija omogočala polno izživljanje nemško-avstrijske ekspanzijske sile. Naša starodavna Koroška bi ne bila danes za nas inozemstvo, da ni nesrečna politična konstelacija omogočala popolnega uničenja slovenskih šol. Spominjamo se brezupnega truda skromne pečice narodno zavednih koroških učiteljev, priboriti slovensčini v šoli vsaj skromen kotiček. Kazenska premeščanja so bila njih delež, osnovne šole za slovenske otroke pa so bile kasarne nasilne germanizacije. Rod, poln človeka obsejati pokazati krepko in odločno voljo, ni prišel iz mladih let s seboj one nacionalne odpornosti napram tujemu vplivu, ki bi bila za veliki historični trenutek potrebna. Rapido padanje slovenskih števil v koroški statistiki ni samo rezultat umetnega prikrojanja uradnih podatkov, temveč v zelo obilni meri sad anacionalne in antinacionalne šolske vzgoje.

Zato smemo brez pretiravanja reči, da je naša svoboda tam, kjer smo si jo priborili, pomagala izročiti v prvi vrsti naša narodna šola, naš slovenski učitelj. In zavedati se moramo, da je slovenski učitelj še danes eden najvažnejših faktorjev za ohranitev naše nacionalne svojine.

Danes je tudi naša šola svobodna. Zgrešeno pa bi bilo poslušati one modrijane, ki smatrajo nacionalizem za zastarelo rekvizit preteklosti in so mnenja, da nacionalne zavednosti in odpornosti v današnjih časih ni več treba. S težko skrbjo bi morali gledati v bodočnost, ako bi izginile iz naših šol stare nacionalne tradicije in bi v mladini zavladala indiferentnost in nekak zgrešeni pacifizem. Ne glede na neurejenost in nestanovitnost svetovne politike, ki danes in v bližnji bodočnosti boli kakor kdaj križi po odločnih in neupogljivih bojnih nihih, se moramo zavedati, da je plemeniti nacionalizem glavna moralna podlaga plodnosnega državljanskega sodelovanja in da je domovinska ljubezen glavni vir narodnega napredka. Jugoslovanski nacionalizem ne pozna podcenjevanja drugih narodov, še manj pozna nestrpnost in zatiranje. Njegovo bistvo je spoznati lastne vrednosti in v tej zavesti utemeljiti narodni ponos, ki ne zahteva nadvlade, pa se tudi ne klanja nadvladi drugih.

Vzgojo v takem nacionalnem duhu pričakujemo in zahtevamo tudi danes od naše šole, ki mora vzdrževati kontinuiteto med preteklostjo in bodočnostjo in ohraniti zavest in znanje naše zgodovine, — tudi njenih temnih strani — kot vir pravega samospoznanja in razumevanja dolžnosti napram sememu sebi in vsem narodni skupnosti.

Poznamo našo narodno učiteljstvo in vemo, da mu smemo z ravno istim zaupanjem izročiti svojo deco, kakor so smeli to naši očetje. Zdelo se nam je pa ven-

Ptujski dnevi

Z jugoslovansko zavestjo prežeta mladina je včeraj otvorila spominske svečanosti na dogodke leta 1908. v Ptuj

Ptuj, 8. septembra. Zdravo jesensko jutro se je danes razlilo čez mehke Slovenske gorice in Halozne njegov dih je našel sredi njih starodavno obravsko prestolnico, ponosni in narodno prebujeni Ptuj. Tla, kjer je pred 25 leti preživljal tako silno poniževanje naša narod, tla, kjer je pangermanstvo gradilo mogočen obok svojega mostu do Adrije, ta tla so pokazala danes svoje pristno slovensko lice. Ni se prebilo solnce dravske meglice in lahni oblaki, že je vzvalovilo v Ptuj nenavado vrvenje. Ceste in ulice je napolnila naša čvrsta in zdrava polna mladina, naš up in ponos. Po vseh cestah, ki vodijo med starodavno zidovje, so vrele tisočere množice na Dominikanski trg, kjer je bilo zbrališče mladine.

Veliko svečanost v spomin na zgodovinske ptujske dogodke je otvorila danes mladina. Praznik Malega šmarna je bil danes izključno praznik ptujske in okoliške mladine. Njena pesem in njena beseda je danes gospodovala nad mestom, kjer se je nekdaj smela slovenska beseda vtihošapti le kot pritažen vzdih ponižanih in razžaljenih.

Veličasten spreved mladine

Ob pol 9. je odšel veličasten spreved mladine, zbrane iz vseh mestnih šol in zavodov ter iz okoliških narodnih šol, s ptujsko mestno godbo v sredi, skozi mesto pred poslopje magistrata, neprestano vzklikajoč Jugoslaviji in kraljevskemu domu ter mahajoč z narodnimi trobojnicami v mladih pesteh. Z občestnih hodnikov je mladina odgovarjala gostu množici, ki je spontano napravila tesen špalir, radujoč se sama ob iskrenem navdušenju in pomajajoč se ob svojih najmlajših.

Ko se je vihar navdušenja in vzklikanja polegel, je z balkona mestnega magistrata mestni župan g. Ladislav Jerše naslovil na zbrano mladino tople pozdrave, katere je zaključil z vzkliki prestolonasledniku kraljeviču Petru in vsemu kraljevskemu domu. Ves prostrani trg se mu je enodušno odzval in morje trobojnic v drobnih desnicah se je dvignilo proti nebu in solcu, ki je obsevalo to mogočno bodočo nacionalno armado, iz mladih grl pa je zorila državna himna.

Za njim je nagovoril navdušeno množico, starosta ptujskega Sokola dr. Salamon, na čigar predlog je bila odposlana starišnja SKJ, prestolonasledniku Petru naslednja brzojavka v pozdrav: Ob prvem in svojem mladinskem dnevu proslave v Ptuj zbrana mladina se klanja skupno s svojo matico Sokolom v Ptuj, svojem ljubljenskem in vzvišenemu starišnju ter mu čestita k desetletni rojstni, izražajoč mu svojo neomajno udanost in brez-pogojno zvestobo.

Šolski nadzornik g. Cepuder je v poljudnih, mladini lahko domumljivih besedah, pojasnil pomen dneva in jubilejnih ptujskih svečanosti sploh. Opisal je odkrito, čeprav primerno zanesljivo vse težke dogodke pred 25 leti in ves razvoj zgodovine od tedaj naprej ter vili v mlada srca mogočen ožen nacionalne samozavesti. Spominil pa je mladino tudi bratov, ki jih še ni med nami pod svobodnim jugoslovanskim solncem in še čakajo na rešitev in osvobodjenje od vsak dan mogočnejše Jugoslavije. Mladina je sprejela njegovo izjavljanje z navdušenim vzklikanjem, spominu Lundra in Adamiča pa se je oddelžila s trikratnim »Slava!«. Ko je godba zaigrala »Hej Slovanci!« se je g. župan Jerše zahvalil za prekrasno manifestacijo, nakar se je mladina mirno razšla.

Sokolska razstava

Vsi odlični predstavniki javnosti in gostje so odšli nato v Mladiko, kjer je po-

Iraški kralj Fejsal umrl

Zadela ga je srčna kap — Na prestolu mu bo sledil njegov sin emir Gazi — Truplo kralja Fejsala bo prepeljano v Bagdad

Bern, 8. septembra. Ir. kralj Fejsal je snoči v Bernu umrl, zadet od srčne kapi.

Kralj Fejsal je pred dvema dnevnoma prispel v Bern v spremstvu svojega brata Alija, bivšega kralja Iraka, zaradi zdravljenja. V sredo je bil še na izletu v Interlaknu.

Truplo kralja Fejsala so prenesli na kliniko, kjer je bilo danes balzamirano, jutri pa ga prepeljejo na angleški vojni ladji do Haife, odkoder ga bodo z letalom pre-

peljali v Bagdad, kjer bo svečan pogreb. Naslednik kralja Fejsala na iraškem prestolu je njegov sin emir Gazi, ki je star sedaj 21 let. Po poročilih iz Bagdada je bil novi kralj že danes ustoličen ter je prevzel kraljevo oblast.

London, 8. septembra. AA. Takoj, ko je iraški poslanik v Londonu Jafar-paša zvedel za smrt kralja Fejsala, je izjavil, da pomeni njegova smrt veliko izgubo za Irak, ker je pokojnik mnogo storil za svojo državo.

Jubilejni občni zbor ptujskega Sokola

Ob 11. je našlo prenovljeno ptujsko mestno gledališče vse odlične zbrane v svoji dvorani, kjer je sklicalo ptujsko sokolsko društvo svoj jubilejni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil starosta dr. Salamon. Po pozdravu zastopnika državne oblasti, sreskega načelnika dr. Bratinca, mestnega poveljnika podpolkovnika Šarca, orožniškega poveljnika majorja Cvetkovića mestnega župana Jeršeta, banovinskega svetnika dr. Senčarja, soustanovitelja ptujskega Sokola Gregorka, zastopnikov iz Kranja Zebreta in Majnika ter vseh ostalih navzočih, so se gostje dvignili s sedežev in počastili spomin vseh, ki so delali za narodno osvobodjenje ter ležli v prerani grob, nato pa je bil z navdušenjem sprejet predlog, da se odpošlje Nj. Vel. kralju udanostna brzojavka.

Starosta dr. Salamon je podal zatem kratko zgodovino o postanku in razvoju društva od leta 1908 do danes in se zahvalil vsem, ki so kakorkoli pomagali in še vedno pomagajo ptujskemu Sokolu na njegovi poti kvišku. Občni zbor je nato pozdravil ter čestital društvu k jubileju sreški načelnik dr. Bratinca v imenu službeno zadržanega bana ter v imenu vlade, mestni župan Jerše v imenu ptujske občine pa z iskreno željo, da naj bi velika sokolska sila v Ptuj nikdar ne usahnila, temveč dala vidnega izraza tudi v čim prejšnji zgraditvi Sokolskega doma. Soustanovitelj ptujskega Sokola dr. Gregorka je odklonil vsako posebno zahvalo za tedanje ptujsko prebujeno generacijo. Pomagal je tedaj ustanoviti ptujsko sokolsko društvo kot navdušen član ljubljanskega Sokola, ki je sedaj ob svoji 70 letnici postal nekaj več 25 letnega ptujskega jubilanta. Njegovim tesašdam je sledil prisrčen objem in poljub s sešanim starostom dr. Salamonom. Po čestitki banovinskega svetnika dr. Senčarja v imenu obeh ptujskih družnic CMD je starosta dr. Salamon prečital pozdravni dopis pomočnika bana g. dr. Pirkmajerja, ki čestita društvu z željo, da bi dobilo čimprej svoj lasten Sokolski dom, nakar je zaključil slavnostni občni zbor.

Ob grobu prvega staroste

Navzoči so se nato odpeljali z mestnim avtobusom na okoliško pokopališče v Ro. goznicu, kjer je starosta dr. Salamon položil na grob prvega staroste ptujskega Sokola, učitelja Drazotina Zupančiča, lovčev venec, nad grobom pa se je poklonil v počastitev prapor ptujskega sokolskega društva.

Popoludne se je ves Ptuj z mnogimi zunanjimi gosti vred zbral na lepem telovadščini ptujskega Sokola v ljudskem vrtu k nastopu šolske mladine, ki je izvedla celo vrsto lepih telovadnih točk prav dovršeno in pogloblno. Telovadni nastop je zaključil pozdravni nagovor učitelja Šestana, nakar je navzoča mladina zapela himno »Hej Slovanci!«

Kmečki tabor na Bledu

Tudi letos so se zbrali mnogi tisoči kmečkega in drugega prebivalstva iz vse Slovenije — Krasen spreved narodnih noš — Govora ministra Pucelja in poslanca Mohoriča

Bled, 8. septembra. Letošnji kmečki praznik na Bledu je bil že dvajseti po vrsti in se je dostojno pridružil svojim prednikom. Zopet so se zbrali v tem božjem kotičku Slovenije mnogi tisoči mož in žen, fantov in deklet iz Gorenjske in vseh drugih slovenskih krajev. Zastopani so bili vsi stanovi in vse gospodarske panoge, najmočnejše pa seveda kmečki narod. Praznik se je razvil v mogočnega tabor narodne slege in gospodarske vzajemnosti, v enaki meri pa tudi v veličastno manifestacijo jugoslovanske narodne in državne misli.

Spored kmetijskega praznika se je pričel že dopoldne z ocenjevanjem goveje živine. Ocenjenih je bilo okrog 70 glav izbrane živine in je bilo izplačanih 6000 Din nagrad. Posebej so se ocenjevali biki, krave in telice, prve nagrade pa so prejeli posestniki Josip Solar iz Rovt, Franc Bešter iz Oviš, Josip Mulej iz Potoka, Jakob Kunstelj in Jože Kozelj iz Spodnjih Gorij, in Jože Potočnik iz Rovt.

Ze okrog poludneja je bilo na blejskih cestah živahno vrvenje. Vse je hitelo k blejskemu domu, kjer so se zbirale narodne noše za spreved, ki je ob 14. krenil proti Zaki. To pot je bila udeležba narodnih noš še posebno velika, saj je bilo tudi za nje določenih 3000 dinarjev za nagrade najlepšim in najbolj pristnim.

Krasen spreved narodnih noš

Spreved je otvoril zastaven Gorenjec z veliko državno trobojko, za njim je igrala domača godba, ki so ji sledile številne narodne noše peš. Za temi so vozili okraščeni vozovi z Bleda in okoliških vasi. Na vozu, ki je predstavljal domačo obit, so kar spotoma delali smuci in koleza za vozove, na drugem so otroci predstavljali snežulčico in škrate, na tretjem same zale Gorenjke in Bohinjke. Seveda ni manjkalo bohinjskih pastirjev s slikovitimi nošah. Bilo je okrog 20 voz, ki so tvorili živo sliko stare slovenske folklorne.

Ko se je spreved premikal skozi letovišče proti Zaki, pa se je tam od vseh strani zbiralo občinstvo, da so blagajne le s težavo zmogale naval. Za gledalce določen prostor je bil kmalu ves natrpan, a prihajale so še vedno znova nove množice. Mnogi so si izbrali prostor višje ob obrobku gozda in v skalah, odkoder so tudi prav dobro videli potek prireditev. Za ojačenje govora sta bila nameščena dva močna megafona.

Na gričku nad dirkališčem je stala tribuna za častne goste, vsa v zelenju in zastavicah, višje zgoraj pa so v številnih pavilijonih skrbeli za dobro in gostoljubno postrežbo.

Pričetek zborovanja

Predsednik prireditelnege odbora, župan g. Ivan Ažman je ob 15. otvoril zborovanje. Vsa ogromna množica se je zgnila okrog tribune, da bi boljše slišala govornike. Ko se je g. Ažman zahvalil za tako veliko udeležbo, je še posebej pozdravil ministra za socialno politiko Ivana Pucelja, zastopnika bana dr. Pfeifferja, senatorja dr. Novaka in dr. Ravnhajrja, poslanca Mohoriča, Pustoslavca, Komana, Klinca in Gajška, člana ožjega glavnega odbora JNS Adolfa Ribnikarja, banovinskega svetnika in župana Lavtizarja, jeseniškega župana Zabkarja in predsednika Kmetijske družbe dr. Otona Detela.

Vdanostni pozdrav kralju

Z velikimi ovacijami kralju in Jugoslaviji je bila nato sprejeta naslednja brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru:

»Na velikem kmetiskem zborovanju na Bledu zbrani narod prosi Vaše Veličanstvo, da sprejmete izraze vdanosti in zvestobe. Bog ohrani Vaše Veličanstvo in visoki kraljevski dom za srečno bodočnost naše domovine.«

Ovacije so se polegale, ko je godba zaigrala državno himno, a so se nato zopet obnovile. Enako sta bili z velikim odobravanjem sprejeti pozdravni brzojavki ministrskemu predsedniku dr. Milanu Srškiču in predsedniku Jugoslovanske nacionalne stranke Nikoli Uzunoviću.

Poslanec Ivan Mohorič

Prvi je povzel besedo zastopnik domačega, radovljanskega sreza v Narodni skupščini, bivši minister Ivan Mohorič, živahno pozdravljen od množice, v kateri je naravno bil radovljiški srez razmeroma najštevilnejše zastopan. V svojem izčrpnem in temeljitom govoru je posl. Mohorič pojasnil in orisal svetovni gospodarski položaj ter poudarjal, da vse gospodarske politike evropskih držav strene za tem, da se čim bolj vzpostavi ravnotežje med kmetijstvom in industrijo, med poljedelstvom in obrtnim delom. V naši državi je bila politika, s katero se je hotelo pomagati kmetu, precej enostranska. Še danes se postavlja kot glavni problem v ospredje izvoz žita, vprašanje opija in oljnatih semen. Govornik naglašja potrebo, da se

kmetstvo vprašanje rešuje s širšega vidika, tako da se bo skrbelo tudi za one kraje, kjer je kmetijski gospodar navezan posebno na gozdno posest, na živinorejo, na domačo industrijo, na tujski promet itd. Nikjer ni zvestave povezanosti interesov in medsebojnih odnosov raznih gospodarskih panog tako živa kakor ravno na slovenskih tleh. Zato se v naših razmerah postavlja vprašanje slovenske kmetijske politike čisto drugače kakor sredi pasivnih državnih gozdov in rudnikov v Bosni, ali kakor na rodovitnih tleh žitordne Vojvodine ali pa Sumadije.

V nadaljnjih izjavah je govoril poslanec o potrebi javnih del v srezu, o razburjenju, ki so ga povzročili v srezu davčni predpisi ter o komasaciji občin. Poudarjal je, da bi bilo treba komasacijo izvesti tako, da se kar najbolj upošteva tradicija samostojnih občin, ki jih je v srezu itak že danes le 22. Ohrani naj se vse, kar je važno in življenja zmožno in kar je v stanju ustrazati širokim nalogam novega zakona.

Posl. Mohorič je sporočil zborovalcem tudi tople pozdrave po državnih poslih v Beogradu zadržanega ministra dr. Alberta Kramerja, kar so zborovalci sprejeli z ovacijami dr. Kramerja. Tudi poslancu Mohoriču so se za njegova izvajanja zahvalili s toplimi aplavzom.

Minister Ivan Pucelj

Iskreno pozdravljen je stopil v ospredje govorniške tribune minister Ivan Pucelj. V uvodu je omenil, da že dvajseti pristostuje temu lepemu kmetickemu zborovanju v biseru naše domovine, ki se ga je za svojo letno rezidenco izbral tudi naš viteški vladar. Zopet so se pri tem ponovile velike ovacije narodnemu kralju in njegovemu domu, godba pa je zaigrala himno. Nato je g. minister orisal delo vlade za kmečko prebivalstvo. Vlada ima polno razumevanje za težnje in potrebe kmečkega stanu in ima neprestano v mislih, kako bi mu pomagala. Kajti tudi vlada dobro ve, da je predvsem kmetijski človek tisti, ki ga je gospodarski zastoj močno prizadel. Vendar pa kmet niti v najkritičnejšem času ni postal malodušen, temveč je vsak čas razumel težke življenske razmere in je po svojih močeh doslej največ žrtvoval za izboljšanje gospodarskih prilik. Te velike žrtve je naš kmet doprinesel toliko lažje, ker ima zdrav razum in je njegova ljubezen do lastne zemlje in domovine močno v njem ukoreninjena. Zato je naše kmetstvo prebivalstvo v resnici najtrdnjše temelj naše nerazdružne države.

O komasaciji občin je gosp. minister omenjal, da dovoljuje novi občinski zakon izjemoma tudi občine pod 3000 prebivalci; te izjemne so bodi mogle poslužiti številne gorenjske občine, ki po svoji tradiciji, goraških prilikah in hitro narajočemu prebivalstvu tvorijo že sedaj vzorne upravne enote.

Vsem razumljiva izvajanja gosp. ministar so zborovalci pozorno poslušali in jim glasno pritrdjevali, ob koncu pa ministru vnočijo živahno aklamirali.

Zaključek zborovanja

Banski načelnik gosp. dr. Pfeifer je sporočil zborovalcem pozdrave bana gosp. dr. Marušiča. Govorili so nato še podpredsednik senata gosp. dr. Novak ter poslanca Rasto Pustoslavca in Albin Komana, nakar je bilo mogočno zborovanje zaključeno.

Profesor Sič in slikar Maksim Gaspari sta medtem ocenjevala narodne noše. 32 odklovanim je bilo razdeljenih 3000 Din nagrad. Med odklovanimi so vzbujale posebno pozornost lepe noše iz Gorjuš, ki se jih le redko vidi v dolini.

Prihod kraljevega zastopnika

Pred pričetkom konjskih dirk je prišel zastopnik Nj. Vel. kralja in kraljice general Pavel Pavlovič, ki mu je gđ. Anica Ažmanova v gorenjski narodni noši izročila velik šopek nageljnov. Gospod general se je zanj zahvalil z zagotovilo, da ga bo izročil Nj. Vel. kraljici.

Konjske dirke

Ob velikem zanimanju so se ob 16. pričele konjske vozne in jalne dirke. Udeležba tekmovalcev je bila zelo velika, razpisanih je bilo 10.000 dinarjev za nagrade. Mnogo zanimanja je bilo tudi za totalizator, ki je izplačal precejšnje vsote. (Podrobnejše poročilo o dirkah še objavimo.) Prireditve so potekle ob krasnem vremenu v vzornem redu brez najmanjše nezgode.

Ob 18. so pričeli udeleženci zapuščati Zako. Ogromne množice so hitele v avtomobilih, na vozovih, največ pa peš proti Bledu in Lescam k vlakom. Vsi so nosili s seboj zavest, da je kmetijski stan neomajni stebel naše narodne moči, da je blejska manifestacija 8. septembra pošten in iskren izraz narodne zavesti in ponosa našega kmetijskega prebivalstva.

Ostavka španske vlade

Madrid, 8. septembra. Španska vlada je danes popoldne odstopila.

Znižana vstopnina 5 Din

va velesejmu

velja tudi za soboto, nedeljo in ponedeljek

Dr. Oton Fettesh:

Nekaj spominov na 1. 1908 in ptujsko skupščino CMD

Pričetki nacionalnega prepoveda — Zgodovinske za-
sluge dr. Žerjave — Nekaj podrobnosti o ptujskih
dogodkih

Petindvajset let poteka te dni, kar se je
vršila znamenita ptujska skupščina Ciril-
Metodove družbe, ki jo po vsej pravici
moremo smatrati kot mejnik našega na-
rodnega prepoveda. Kakor je vedno in po-
vode mladina glasnik in pobornik nove
dobe in apostol novih idej, tako je tudi
pri nas tedanja mlada dijaška generacija,
ki se je nazivala narodno-radikalna, ker je
v nacionalnih vprašanjih nastopala z brez-
pogojnim in neizprosnim radikalizmom,
prinesla med narod plamenico borbenosti
in aktivnosti. Bilo bi neveljavno, če bi ob
25letnici ptujskih dogodkov pozabili, da je
bil protagonist novega mišljenja, ki je iz-
trgalo slovensko napredno javnost iz pa-
sivnosti, voditelj narodno-radikalnega dija-
štva, pokojni dr. Gregor Žerjav.

Delo in uspehi

dr. Gregorja Žerjave

Mlad in navdušen, prekipeljav idealiz-
ma, prožet od misli, da je »dolžnost do na-
roda prva«, in »da se nje kljanje vse
druge«, je znal s svojim ogrevajočim opti-
mizmom in iskrenim tovarištvom zbrati
okrog sebe četo enakomislečih akademikov,
ki bi postajala vsak dan večja in agil-
nejša. Ko je stopil 1. 1907 v praktično živ-
ljenje, ni položil rok križem, ampak pričel
s krepkim delom, da oživotvori ideale, ki
si jih je napisala na svoj prapor visoko-
školska mladina njegove generacije. Zato
ni bilo nič naravnostnega, kakor da si je iz-
bral kot prvo torišče za svoje delovanje
našo Družbo sv. Cirila in Metoda, ki je
bila tedaj edina nositeljica manjšinskega
čela. Mnogo mrtvili je bilo v tej časti-
ljivi stari družbi, nje vodstvo ni bilo več
kos težkim nalogam, ki jih je neizprosnost
diktilar čas sprico vsak dan besnešemu
navalu Nemcev in Italijanov na naše na-
rodne postojanke. Zato je potrebovala
Družba spremembo in capite et membris,
potrebovala je nujno novih agilnih delav-
cev, ki bi s podvojenimi silami branili na-
še postojanke, vsak dan nevarneje ogro-
žene. Bohinjska skupščina Ciril Metodove
družbe 1. 1907 je prinesla potrebno raz-
čiščenje. Na čelo družbe je stopil energič-
ni, dasi umerni Andrej Senekovič, tajni-
stvo pa je prevzel dr. Gregor Žerjav. —
Pod njegovim neumornim zanosom, pod
bičem njegove neizprosne in smotrene de-
latnosti je družba na novo vzcvetela in se
reorganizirala. Za zaslužen samozvestje je
mogel po preteku prvega leta svojega dela
v Družbi poročati skupščini, »da se še v
nobenem letu ni v Družbi delovalo na
znotraj in na zunaj s tolikim uspehom, s
tolikim napredkom.« Novo življenje je
prilo v Družbo, speče podružnice so se
dramile, nove agiline ustanovljale, denar je
dostekal in duh zdravega optimizma je za-
vladal v naših vrstah, — zlasti med mladi-
no.

Glavna zasluga za ta krepki in zanosni
razmah je bila agilitet, ki jo je razvijal v
tistih letih mladi dr. Žerjav. Okrog njega
je se šel naprej zgrinjala visokoškolska in
srednješkolska mladina, plamenčasta navdu-
šenja in hrepenjenja, prenesti njegove misli
v življenje. Koliko se je v onih letih sto-
rilo na ljudsko-izobraževalnem polju!
Vsak mesec so se ustanovljale nove ljud-
ske knjižnice, širom naše domovine so
skušali zlasti »Prosvetasti« zanašati s pre-
davanji prosveto med ljudstvo. Skupna bi-
lancna lastnega dela ne pomeni morda po-
polne preobrazbe našega naroda, a večje
vrednosti je dinamika, ki je potegnila to-
liko prej pasivnih ljudi k sodelovanju
v dolina misel, ki je trkala prekvasila slo-
vensko inteligenco, je bila: Rešimo naše
meje?

Zakaj je šla CMD 1. 1908 zborovat v Ptuj

Zato ni čudno, da je bila dr. Žerjavova
ideja, naj bi se 1. 1908 vršila letna skup-
ščina Družbe sv. Cirila in Metoda baš v
Ptuj, eni najbolj ogroženih postojank. Ni
bilo samo nasilstvo avstrijske vlade in
pritisek kompaktne bližnje nemške meje,
ki nas je tamkaj raznorodovala, huje so
vplivali renegati, ki so se pod krinko ro-
jaka znali vtihotapiti v slovensko hišo in
s svojim proslulim »Stajercem« ustvarjali
razpoloženje, ki v resnici ni bilo drugega
kakor narodno odpadništvo. »Südmärkin«
in »Schulvereinski« denar je igral tedaj
ogromno vlogo; na tuječev stran so se na-
gibali mnogi slovenski občinski odbori, ki
so v enostranski zaslepljenosti, »da brez
nemškega nikamor ne prideš« uvažali nem-
ški učni jezik v obsejne šole in nastavljeni
potujočevalce za učitelje naši mladini. Ma-
lodušnost se je že lotevala naših najbolj-
ših, mnogi so bili prepričani, da je vse iz-
gubljeno, da je neizogibno, da nas v petih,
desetih letih pogoltno definitivno germa-
nski val.

Baš zato, da prinese »Družba« maloduš-
nim poguma, da pogumne utrdi in okrepi
v njihovi gorečnosti, se je odločila na po-
budo dr. Žerjave za to, da zboruje 1. 1908
v Ptuj. Brniti smo hoteli svoje postojan-
ke in še to med štirimi zidovi ptujskega
»Narodnega doma«, kamor je bil povabljen
in imel dostop itak le oni, ki je bil naš.

A celo to je bilo ptujskim Nemcem in
nemškutarjem preveč. V naši obrambi so
videli naskok na svojo trdnjavo in so zato
storili vse, da ptujsko skupščino prepre-
čijo, če pa že to ne, vsaj razženejo, udele-
ženec pa vcepijo prepričanje inferiornosti,
zaveš, da je Ptuj popolnoma nemški.
Napad na skupščino je bil logična posledica
nemške miselnosti, da so v Ptuj
nemška tla, kjer Slovenec tudi med štirimi
zidovi ne sme govoriti v svojem materinem
jeziku.

Kletev se je spremenila v blagoslov

Nemška nakana se ni posrečila. Ptuj, ki
naj bi bil postal po njihovem prizadevanju
nagrobni kamen slovenskega naroda, je
postal v 1. 1908. meini kamen našega vzpo-
na in napredka. Vihar, ki ga je povzročil

tolovajski napad na Ciril-Metodovo družbo
v Ptuj, je tako zajel in prevzel celokupni
naš narod, da ga je v temelju prevsila in
vzdrnil. — Kar je sledilo v Ljubljani in
drugod, je bil samo živ znak krepke narode-
dove sile, ki se ni dala ne uspavati, ne za-
treti.

Septembrski dogodki značijo definitivni
prelom s preteklostjo, boj za našo osamo-
svojitve na gospodarskem, kulturnem in
političnem polju je stopil s temi dnevi v
odločilno fazo, gibanje za našo osvobodit-
ev se poslej ni dalo več udušiti.

In to je velika Žerjavova zasluga, da je
znal mogočini plamen ogorenja, ki so ga
vzbudila ptujska nasilstva v vseh plasteh
naroda, prav zajeziti in usmeriti v kon-
struktivno gospodarsko in politično delo.
Res je, da ni bila vsaka akcija kronana s
takošnjim uspehom, ni šlo brez težav in
mnogo žrtv, krvavih in nekrvavih je bilo
še treba, a volja je bila tako silna, zagon
tako krepak, da ga niti zavist, niti odpor
nista mogla več zaustaviti.

Od ptujskih dogodkov vodi preko Pre-
porodovega pokreta in preko majniškega
deklaracijskega gibanja ravna črta razvoja
do našega osvobodjenja in uedinjenja v Ju-
goslaviji.

Duhovna priprava za Ptuj in vse, kar mu je sledilo

Usoda je hotela, da sem v onih dneh bil
v tesnem stiku z dogodki. Ljubljana je
bila poleti 1908. živahno torišče nacional-
nega gibanja.

Malo poprej je zborovala letna skupšči-
na akad. ferialnega društva »Prosveta« v
Ljubljani. Razveseljena je bila bilanca te-
ga zanosnega študentovskega narodno-iz-
obraževalnega stremjenja. Vse polno mladih
fantov se je zbiralo tedaj v Mestnem
domu in vsi so tekmovali v agilitet in
pridnosti. Spominjam se na tovariše Tram-
puža, Klepa, Koruna, Kobeta, Lipolda,
Vedernjaka, Sodnika, Kreča, Slajpaha, Te-
kavčiča, Mravljaka, Zalokarja, ki so drug
druga prekašali v vneini. S ponosom so
mogli poročati, da ima »Prosveta« že 29
ljudskih knjižnic z nad 2500 knjigami, po-
največ v obmejnih krajih, in da gre giba-
nje krepko naprej. Vez s starešinami, ki
so bili par let prej dokončali študij, je
bila nad vse prisrčna in tesna.

Par dni pred skupščino v Ptuj so zbor-
ovali v Ljubljani slovenski novinarji: če-
ški, ruski, poljski, bolgarski, srbski in hr-
vatski odlični gostje so nas posetili in za-
nesli v zaspano Ljubljano novega slovan-
skega zanosu. Zavedli smo se, da nismo
osamljeni, temveč sicer šibka, toda zdrava
veja krepkega slovenskega drevesa, ki ga
ne more ugonobiti nobena sila na svetu.
Istocasno je bil položen temeljni kamen
za Trubarjev spomenik; novih pobud in
novega poguma je dala ta slovesnost na-
predni mladini vseh smeri.

Napad na dr. Žerjave

Služaj je nanesel, da sem potoval na
skupščino v Ptuj v družbi dr. Žerjave. Na
predvečer smo prispeli v popolni temi na
ptujski kolodvor. Nič hudega nismo pri-
čakovali. Vsega skupaj nas je bilo kakih
petnajst, med njimi tri tržaške Slovence.
Presenečeni smo bili, ko sta nas sprejela
na kolodvoru tovariša Gregorja in dr. Ko-
derman z novico, da nas hočejo ptujske
barabe napasti. Malo tesno nam je bilo pri
sru, ko smo opazili pred kolodvorom v
slabotnem svitu pičlih uličnih svetilk to-
liko, ki nas je sprejela z divjim kričanjem.
Na mah je bila naša pešica obkoljena.
Preprečiti so nam hoteli pot v mesto in nas
izrinili v temo na polje. Z gorjaci smo
nam grozili in pljuvali so po nas. Dr. Žer-
jav je hodil poleg mene. Naenkrat smo se
znšli v popolni temi: okrog nas pa drhal,
ki se je hurenosno drla in nas zmerjala z
vsemi možnimi poskomi. Kako smo ven-
darle prišli v mesto, ne vem prav, a na
enkrat sva bila z dr. Žerjavom popolno-
ma osamljena. Eden od napadalcev je zbil
dr. Žerjavu klobuk z glave; medtem ko
ga je skušal pobrati s tal, mu je drugi iz-
trgal aktovko iz rok. Tedaj sem se zave-
del, v kakšni nevarnosti smo: v aktovki je
bilo dr. Žerjavovo tajniško poročilo za
skupščino; gorje, če pride nasprotnikom v
roke! Planil sem za napadalcem, da rešim
aktovko in posrečilo se mi je jo dobiti v
roke. V tem sva se prerila do neke stran-
ske ulice, kjer nama je uspelo, izmakniti
se napadalcem in priti nato nemoteno do
Narodnega doma, dr. Žerjav brez klobuka,
jaz pa z opljuvanim površnikom, vendar
oba s celo kožo.

Tovarišem, ki so šli po drugi poti, se je
godilo dokaj huje: napadeni so bili s ka-
menjem in tepeni s palicami, nekateri so
prišli krvavi v zavetje Narodnega doma.

Tako je ptujska nemška fakinaža izvr-
šila to, kar je napovedala po lepakih: »Wir
wollen von unserer Hausherrnrechte Ge-
brauch machen.« (Postlužili se bomo pra-
vice domačina). Znano je, kako tolova-
sko so bili napadeni gostje, ki so prišli
drugi dan z vlaki.

Proroške besede

Skupščina v Narodnem domu se je kljub
temu vršila, a izgledalo je, kakor da smo
v trdnjavi, ki jo oblega tolpa krvoločnih
Indijancev. Dr. Žerjavovo tajniško poro-
čilo na skupščini je izzvalo prave salve
odobravanja, a neizbrisno mi je ostal v
spominu konec njegovega referata, ko je
leta 1908. skoro proroško dejal:

»Mnogokrat se čuje da je našemu narodu
grob že izkopan Res je, da smo v smrti
ni nevarnosti. Naš napredek je viden na
Prmorskem; tudi v kmečkih okrajih na Sta-
jerskem korakamo kljub Stajercijanstvu in

Südmärki v celoti naprej. Pač pa se je
Nemcem posrečilo ustaviti napredovanje
Slovencev v spodnjaštajerskih mestih in tr-
gih in deloma tudi na Kranjskem. Nazadu-
jemo tudi, na Koroskem. Ali bitka še ni iz-
gubljena. Odločila se bo v prihodnjem de-
setletju. Tedaj se bo vršila velika preiz-
kušnja naših življenjskih sil. Zvesti, da
stojimo pred odločitvijo in pogled na ve-
liki smoter morata zediniti vse, katerim je
narodna ideja sveta. Potem bo trobojni
prapor DCM zmagovit.«

Posebni vlaki v Ptuj

Jutrišnja nedeljo bodo vozili za udele-
žence ptujske proslave posebni vlaki, in
sicer:

1. Za udeležence s postaj Zalog, Laze,
Litija, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Zida-
ni most, Lasko, Celje, Sv. Jurij, Grobelno.
Poljane in Pragersko vozi posebni vlak iz
Ljubljane gl. k. ob 4.10, iz Zaloga ob 4.21,
iz Litije ob 4.30, iz Zagorja ob 4.50, iz
Laz ob 5.09, iz Trbovelj ob 5.16, iz Hrastnika
ob 5.24, iz Zidanega mosta ob 5.44, iz La-
škega ob 6.04, iz Celja ob 6.18, iz Sv. Juri-
ja ob 6.33, iz Grobelnega ob 6.39, iz Polja-
ne ob 7.03, s Pragerskega ob 7.24 s priho-
dom v Ptuj ob 7.45. Ta vlak je namenjen
samo za udeležence iz teh postaj izvenših
Ljubljane.

2. Za udeležence iz Ljubljane in okoli-
ce vozi posebni vlak iz Ljubljane ob 4.45
s prihodom v Ptuj ob 7.58.

3. Za udeležence iz Maribora in vseh
vmesnih postaj do Ptua izvenših iz posta-
je Pragersko vozi posebni vlak z odhodom
iz Maribora gl. k. ob 6.40 s prihodom v
Ptuj ob 7.31.

4. Za udeležence s prog Ptuj — Čako-
vec, Ormož — Ljutomer, Murska Sobota
— Hodoš bodo jutranji vlaki primerno oja-
čeni.

Povratak udeležencev bo naslednji:

1. Oni s postaj Zalog do Pragerske se
vračajo s posebnim vlakom z odhodom iz
Ptua ob 21. in s prihodom v Ljubljano ob
0.41.

2. Udeleženci iz Ljubljane in okolice se
vrnejo s posebnim vlakom z odhodom iz
Ptua ob 21.40 in s prihodom v Ljubljano
ob 0.52.

3. Za udeležence iz Maribora in proge
Ptuj — Hodoš izvenših Pragerske vozi
posebni vlak iz Ptua ob 22.35 in s priho-
dom v Maribor ob 23.30.

4. Udeleženci iz postaj Ptuj — Čakovec,
Ormož — Ljutomer — Murska Sobota se
vračajo zvečer z rednim potniškim vlakom
iz Ptua ob 23.08. Za udeležence proge Or-
mož — Ljutomer — Murska Sobota vozi od
Ormoža do Murske Sobotke poseben vlak z
odhodom iz Ormoža ob 23.50 in s priho-
dom v Mursko Sobotu ob 1.10.

Vse udeležence naprošamo, da uporabijo
le za nje namenjene vlake, ker je samo po
teh navodilih možen reden prevoz te mno-
žice.

Akcijski odbor, odsek za Ptuj.

Tabor »Krke« na Trški gori

Novo mesto, 8. septembra.
Dopoldanski tabor »Krke« na Trški go-
ri je privabil kmečko ljudstvo od blizu in
daleč. Toliko ljudi se je dolgo ni zbralo
pri trškogorski Materi božji. Vseh udele-
žencev je bilo nad 2000. Septempetrski župan
Ivan Segula je s prisrčnimi besedami po-
zdravil zbor, nato pa je namestnik brusni-
škega župana g. Marinčič pozdravil tabor
v imenu vsega podgorskega prebivalstva
in pozval zborovalce k sodelovanju za po-
vzdigo Dolenjske. Daljši govor je imel
predsednik »Krke« dr. Perko. Med vzdi-
ki: »živel kralj!« so zborovalci z navduše-
njem pozdravili vdanostno brzojavko Nj.
Vel. kralju Aleksandru in pozdravno brzo-
javko banu dr. Marušiču. Predsednik dr.
Perko je nato prečital pozdravni pismi ba-
na dr. Marušiča in ljubljanskega župana
dr. Dinka Puca, ki je poudarjal, da ima
Ljubljana največ interesa na gospodarski
povzdigi Dolenjske. Tajnik g. Podbevšek
je nato govoril o smernicah Krke, v kolikor
se nanašajo na prepoved Dolenjske. Veliko
navdušenje je vzbudil tudi govor novome-
škega župana dr. Rečka, ki je priporočil,
da se združijo Dolenjci v vrstah »Krke« in
priporočilo do izvajanja lege gospodarskega
programa. Ob zaključku je župan
Segula napovedal, da se bo tabor »Krke«
vršil vsako leto na Marijin praznik na Tr-
ški gori.

Huda nesreča kolesarja

Kranj, 8. septembra.
Huda kolesarska nesreča se je pripetila
popoldne na znanem klanecu v Podbrezju.
Posestnikov sin Janez Rehberger iz Prim-
skovega pri Kranju se je popoldne vračal
s kmetijskega praznika na Bledu v družbi
svojega brata proti domu. Na sredi klanca
mu je veter odnesel klobuk, fant pa je
zaradi tega tako naglo ustavil kolo, da ga
je vrglo preko balce v jarek, kjer je
obležal nezvesten. Poklicani reševalni
avto ga je prepeljal v ljubljansko bolnišnico.
Ponesrečenec si je hujo pretresel možga-
ne in mu je počila tudi lobanja. Njegovo
stanje je kritično.

Elitni kino Matica
Telefon 2124

Danes poje
JAN KIEPURA
»Glasnik Carusovega glasu v sv.
jem najboljšem vefilimu

Pesem
zate

Arije iz »Alde«, »Trubadorja«
»Pesem« »Ave Marija«, »Nino«
»O Madona« itd.

Sodelujejo: Jenny Jugo, Rah-
Artur Roberts, Paul Hörbige-
Ida Wüst in Paul Kemp

Predstave danes ob 4, 4/8 in 4/11
zvečer

Vstopnice rezervirane od 11. do
do 4/13 dopoldne

Protinemška fronta vedno močnejša

Angleške informacije o sklenitvi tajne vojaške zveze
med Rusijo, Poljsko in Rumunijo na eni ter Rusijo in
Francijo na drugi strani

London, 8. septembra. p. Današnji
angleški listi objavljajo senzacionalne,
iz diplomatskih krogov izvirajoče vesti
o tajnih pogajanjih med Poljsko, Rumu-
nijo in Rusijo. Tako poroča berlinski
dopisnik »Daily Expressa«, da se bo v
kratkem vršil tajni sestanek v Zalescu-
ku, kjer se bo mudil maršal Pilsudski
na odmoru. Tam se bo Pilsudski sestel
s predsednikom rumunske vlade Vajdo
Voevodom ter delegatom sovj. vla-
de. Sestanku bo prisostvoval tudi polj-
ski zunanji minister Beck. Na tem se-
stanku se bo po informacijah lista skle-
nila tajna vojaška konvencija med Ru-
sijo, Poljsko in Rumunijo, ki bo v glav-
nem naperjena proti Nemčiji. »Daily
Herald« objavlja enako se glaseče in-
formacije iz Varšave in dodaja, da sku-
šajo poljski merodajni krogi prikriti to
važno konferenco, ki jo drže v naj-
strožji tajnosti. Po mnenju lista ima ta
konferenca predvsem za cilj ojačenje
protinemške fronte v Evropi. Rusko
poslaništvo v Varšavi je sicer formal-
no demantiralo te vesti, vendar se

kljub temu v diplomatskih krogih upo-
rno vzdržujejo. S tem v zvezi je tudi
sovjetsko povabilo maršala Pilsudskega
na velike vojaške svečanosti, ki se
bodo vršile meseca novembra v Mo-
skvi. Na drugi strani opozarjajo angle-
ški listi, da se tudi o bivanju Herriota
v Moskvi širijo vesti, da gre za skle-
nitev vojaške zveze med Rusijo in
Francijo, in smatrajo, da se te vesti
docela skladajo. Nobena tajnost ni, da
si skuša Rusija z vsemi mogočimi po-
godbami zavarovati evropsko fronto,
da bi se mogla brez skrbi posvetiti re-
ševanju problemov na Dalinem vzhodu,
kjer postaja položaj zaradi ekspan-
zije Japonske vedno bolj napet.

Varšava, 8. septembra. AA. Ker se
Pilsudski mudi na počitnicah ne daleč
od rumunske meje, so se raznesli gla-
sovi, da se hoče sestati z nekaterimi
rumunskimi politiki, zlasti z Vajdo
Voevodom. V uradnih krogih o tem ni-
česar določnega ne povedo ter samo
izjavljajo, da se ta vest za sedaj še ne
potrjuje.

Niška senzacija

Železniški delavec Vidanovič, ki je umoril Slovenko
Agato Fileš, je priznal dosedaj že pet umorov

Niš, 8. septembra. r. Ves Niš in okolica
sta pod vplom strahotnega razkritja in ci-
ničnega priznanja, da je zaradi umora Slo-
venke Agate Fileševe aretirani železniški
delavec Bogdan Vidanovič že delj časa no-
dil dekleta in spravil po lastnem priznanju
doslej na drugi svet že pet svojih žrtv. Bil
je sicer res že enkrat kaznovan zaradi poiz-
kusa posilstva, toda nikomur se ni niti sa-
njalo, da bi bil navidezno tako miren človek,
vrh tega še oženjen in oče dveh otrok, tako
krvoločna zver.

Ko so Vidanoviča po odkritju umora File-
ševe aretirali, policija ni imela zoper nje-
ga prav nobenih dokazov. Aretiran je bil
samo zaradi tega, ker je bil zaradi sličnega
zločina že enkrat kaznovan. Ko pa so pozne-
je na njegovem stanovanju našli okrvavljen
nož, se je sam vedno bolj zgoščeval. Preiska-
je je krenila v novo smer in naposled je
Vidanovič pod težo dokazov

priznal umor Fileševe.

Odločno pa je zanikal, da bi bil v kakršni-
koli zvezi z drugim umorom, ki so ga otk-
rili istega dne in čigar žrtev je bila mlada
delavka Ljubinka Krstič. Ko pa je policija
zbrala več dokazov, da je Vidanovič umoril
tudi Ljubinko,

je morilec v četrti zjutraj priznal tudi
svoj drugi zločin.

Silno ga je pretreslo, ko so mu pokazali, ka-
ko natančno krijejo njegovi čevlji različne
eledeve na njivi, kjer so našli umorjeno Lju-
binko. Pripovedoval je, da je deklico arečal
prejšnji popoldne blizu Borze dela.
Ko jo je nagovoril, mu je Ljubinka poveda-
la, da išče kako delo, ker so brez zaslužka
tudi njeni starši. Dejal ji je, da ve za neko
službo ter jo povabil, naj gre z njim. Med
potjo ji je dal nekaj denarja ter ji pri-
poročil, naj ga ne razburi. Ker ga je bila
dekleca ni zavrnila, je smatral to za privolitev,
ko pa se ji je na samem približal, je začela
vpiati ter mu groziti s policijo, kar ga je
tako razbesnilo, da je polegnil nož in da je
»ono strašno zgodilo, da sam ne ve, ka-
kovo«. Umor je bil izvršen v petek sredi po-
poldneva, ob 18. pa je bil morilec spet to-
no v svoji službi v železniški kurilnici. Pri-
javila se je neka mlada služkinja, ki trdi,
da jo je Vidanovič sredi prejšnjega meseca
prestregel blizu Borze dela ter pod preve-
zo neke službe zvalil s seboj v mestno oko-
lico. Tudi njo je pobtno napadel ter ji gro-
zil z nožem. Ker pa so se tedaj v bližini za-
čeli glasovi in koraki, je zbežal. Dekle od-
ločno zatrjuje, da se ne moti v osebi.

Policija je tedaj dobila vtis, da ima opravi-
ti s človekom Kurtenovega kova in je raz-
tegnila preiskavo na vse v zadnjih letih iz-
vršene umore žensk v niški okolici. ki so bili
več ali manj nepojasnjeni. V noči med 21.
in 22. septembrom lanskega leta je bila
umorena 14-letniška

delavka Dana Nikoličeva

Našli so jo z nožem večkrat zabodeno v
mlaki krvi v tako zvanem železniškem par-
ku v Nišu. Dana je bila zelo leno dekle in
je čisto menjala svoje ljubčke. Ko so raz-
iskovali njeno smrt, so ugotovili, da je bila
v intimnih odnosih tudi z ravnateljem to-
varne usnja v Nišu. Huzonom Telčnerjem.
Ker so jo videli malo pred njeno smrtjo v
njegovi družbi in je on pri zaslišanju tudi
priznal, da sta se prepirala, je padel sum
nanj. Telčner je bil aretiran in prišlo je do
senzacionalnega procesa. Po večmesečni
preiskavi in po večdnevni razpravi je bil
Telčner zaradi pomanjkanja dokazov sicer
osprošen, toda pred javnostjo se ni mogel
oprati uma, da je on morilec pokojne Dane.
Tega umora se je spomnila sedaj policija
in začela tudi o tem izpraševati Vidanoviča.
Po daljšem oklevanju je naposled izjavil:

»Ker mi večala že itak ne uidejo, je vse-
eno. Priznam tudi ta umor in še nekaj dru-
gih.«

Nato je činitno in hladnokrvno, kakor da
se njega sploh ne tiče, marveč da gre za ka-
ko zanimivo kriminalno zgodbo, mirno pri-
povedoval vse podrobnosti tega in še drugih
svojih zločinov.

Umor Dane Nikoličeve je opisal do vseh
podrobnosti. Bilo mu je znano, da ima raz-
merje z ravnateljem Telčnerjem. Onega ve-
čera je bil slučajno priča njunega prepira.
Ko se je Dana odstranila v smeri proti že-
lezniškemu parku, je stopil za njo in zahte-
val od nje, naj se mu vda, češ da bo sicer
izdal njeno razmerje do direktorja. Dana se
je uprla in mu obilnuba sestane za na-
slednji večer. On pa se s tem ni zadovoljil,
nego je šli dalje v nio in ji začel delati
silo. Ko je začela klicati na pomoč, je po-
tegnil nož in jo parkrat zabodel, nato pa
zbežal. Posledica in vratar tovarne usnja,
ki je v bližini, eta elišala klice na pomoč in

sta takoj pohitela v smer, odkoder so pri-
hajali klice. Našla sta Dano v mlaki krvi.
Videla sta tudi morilca, kako je bežal, ven-
dar pa ga policija pozneje ni mogla izle-
diti, doim je Dana medtem že izdihnila,
ne da bi se še poprej zavedla in povedala,
kdo jo je umoril.

Nato je opisal še svoj

četrty in peti umor

Lansko pomlad so našli umorjeni v nju-
nem stanovanju vdovo Zorko Djordjeviče-
vo in njeno hčerko Leposavo, ki je veljala
za veliko lepoticu. Vidanovič je sedaj pri-
znan, da je tudi ti dve ženski umoril on.
Z Leposavo je imel intimne odnose. Dne
16. maja lanskega leta sta se sestala na
samotnem polju, kjer se mu je Leposava
vdala. Zvečer jo je hotel zopet posetiti na
domu. Leposava pa mu na njegovo trkanje
ni hotela odpreti. Sele, ko je začel groziti,
da bo povedal, kakšna je, mu je odprla.
Prerekanje se je v sobi nadaljevalo. Ker
je bila v sosedni sobi njena mati, je Lepo-
sava vztrajno odklanjala Vidanovičeve za-
hteve. V besnosti je Vidanovič nato poteg-
nil nož in ji ga zasadi v prsi. Na klice
hčerke je prihitela mati Zorka. Skušala je
rešiti svojo hčerko pred napadalcem, toda
Vidanovič je navallil tudi na njo in jo več-
krat zabodel z nožem, nakar je pobegnil.
Naslednjega dne so našli obe ženski mrtvi.

Naši kraji in ljudje

Svečanost v novem domu obrtniške mladine

Otvoritvi je prisostvovala številna družba predstavnikov

Ljubljana, 8. septembra.

Z današnjim dnem je dobil naš obrtniški stan zavo, ki ga ni pogrešal le on, temveč vsa slovenska javnost. Dopoldne ob pol 11. se je zbrala v zadnjem traktu prenovljene šentpeterske vojašnice elita naših obrtnikov in odličnih gospodarstvenikov, da prisostvujejo svečani otvoritvi obrtniškega vaješkega doma, ki naj bo v bodočnosti kulturni stebel obrtniškega naraščaja.

Preden je župan otvoril novi dom, je imel uvodni nagovor predsednik kuratorija g. Josip Rebek. Poudarjajoč pomembnost današnjega dne za vso učečo se obrtno mladino, ki prejme dom napredka in kulture, je orisal veliki pomen tega zavoda za ves obrtniški stan v bodočnosti. Socialne in gospodarske prilike sedanjega časa, je izvajal govornik, nam nalagajo nujno dolžnost, da si zavarujemo obstoj ne samo v sedanjosti, temveč tudi za bodočnost, ki je samo v našem napredku.

Napredku obrti je pa v dobro vzgojenem naraščaju!

Naloga Obrtniškega doma je zbrati v svoje okolišnje vaješko mladino, ki je bila doslej največje prepuščena sama sebi. Zlasti se je pa čutil osamljen obrtniški naraščaj z dežele.

Mirno in s polnim zaupanjem bodo odsele pošiljali naši mojstri in starši svoje bodoče naslednike v mesto, da se izvežbajo rokodelstva v boljših in tehnično popolnejših delavnicah, kakor bi jim to mogli nuditi doma. S prirejanjem tečajev in s knjigami bo slehernemu dana možnost, da pride v življenje po končani učni dobi kot zrel in uspešne konkurence zmogel mladenič-obrtnik. Nadarjeni, a siromašni vajenci pa bodo s podporo javnih oblasti preskrbljeni v domu za ves čas svojega učenja. Red v domu bo zgrajen na demokratični podlagi, nadzorstvo in vzgoja bosta poverjeni izkušenim možem-obrtnikom.

Temeljno načelo Obrtniškega vaješkega doma je pa, da vajenec v domu ne bo imel občutka strogega nadzorstva, temveč občutek, da uživa ljubezni polno zaščito.

Nam gre za to, da vzgojimo zdrav, strokovno izvežban ter z nacionalno in državotvorno zavestjo prežet obrtni naraščaj, ki naj je v ponos stanu, kralju in domovini. Ko se veselimo uspeha te ustanove se z največjo hvaležnostjo spominjamo vseh onih činiteljev, ki so s svojim razumevanjem in velikodušnostjo pripomogli do ustvaritve tega doma. Zlasti pa gre hvala mestni občini in županu dr. Dinku Pucu, banki upravi, g. banu dr. Marušiču in podbanu dr. Pirkmajerju. Z izrazi naše iskrene radosti pozdravljamo vse, ki so se odzvali današnji slavnosti obrtnega stanu.

Navzoči so bili poleg župana g. dr. D. Puc in zastopnika banske uprave g. dr. Marna. Še podžupan prof. Evgen Jarc, predsednik Zbornice TOI Ivan Jelacin, senatorja dr. Valentin Rožič in dr. Ravnihar, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, župnik Janko Barle in predsednik Zveze obrtnih združenj Jakob Zadravec, dalje zastopnik Sokolske župe Ljubljana tajnik Flegar, zastopnik JNS dr. Cepuder, predsednik gremija trgovcev Verbič, ravnatelj Trgovske akademije g. Pirjevec, ravnatelj trgovske šole Gogala, zastopnik univerze prof. dr. Ozvald, potem zastopniki skoro vseh večjih korporacij, združenj, gospodarstvenih in prosvetnih organizacij, občinski svetovanci in poleg drugih obrtniških tovarišev predsednik obrtniškega mladinskega odseka gosp. Milko Krapež in drugi.

S krasnim nagovorom je otvoril Obrtniški vaješki dom župan dr. Dinko Puc.

Po toplih pozdravnih besedah je Obrtniški vaješki dom predal kot hišni gospodar tačasnim upraviteljem in namenu, poudarjajoč, da vzgoje naš obrtniški naraščaj tako, da bo vedno in povsod v dobrih svobodnih jugoslovenske države. Naj ga uče ljubezni do svojega naroda, da bo vsak vestno izpolnjeval svoje dolžnosti, prav tako pa naj ga uče ljubiti naš kraljevski dom.

Po veliki dvorani so vzkpeli klici kralju in državi. Tamburaški zbor obrtniških vajencev je nato zaigral državno himno. Ko je zamrl zadnji zvok tamburice, se je predsednik iskreno zahvalil županu za predajo doma in za ves veliki trud. Uprava, ki prevzema vaješki dom, se dobro zaveda svojih vzvišenih dolžnosti nasproti državi, domovini in kralju.

Zatem je v imenu Zbornice za TOI izpregovoril predsednik g. Ivan Jelacin. Izrazil je veliko veselje nad tako sijajno dovršenim delom, se zahvalil g. Rebeku in njegovim sodelavcem za njihovo poštrevnost ter obljubil, da bo Zbornica tako v moralnem kakor gmojnem pogledu vaješkemu domu vedno pomagala, da se razvije v enega prvih zavodov obrtniškega stanu. Zlasti lepo se je zahvalil županu dr. Pucu in g. podbanu dr. Pirkmajerju, ki sta vzajemno pripomogla do tako lepo urejenega zavoda za vzgojo obrtniškega

Tesno zaprtje, slaba prebava, abnormno razkrajanje in gniloba v črevesu pomnožena vsebina kisline v želodnem soku, nečistost kože na obrazu, na hrbtu in prsih, čermosti turi, marsikateri katari, motne sluznice preidejo z uporabo naravnega »Franz Josefove« grenčice. Številni zdravniki in profesorji uporabljajo »Franz Josefove« grenčice že desetletja pri odraslih in otrocih, obeh spolov z največjim uspehom. »Franz Josefove« grenčice se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

naraščaja. G. Jelacin se je nadalje spominjal že davno poteklih dni,

ko so po teh sobah in dvoranah odmevali trdi koraki rekrutov in je tu rožljala sablja tujih gospodarjev.

Zato naj služi ta vaješki dom danes, ustvarjen v svobodni državi, najplemenitejšim namenom, za vzgojo mladine in velikim ciljem, ki si jih stavi ves obrtniški stan. Največja vrlina slehernega obrtnika mora biti stremenje za dobrim glasom. Vsakdo pa, ki pride s tako lepo idejo, kakor je dovršitev vaješkega doma, pred zbornico, bo našel v vsakem pogledu polno razumevanje.

Sledil je pozdrav univ. prof. dr. Ozvalda, ki je med drugim dejal, naj naloga obrtniškega vaješkega doma, vobče takega zavoda ne bo v tem, da vzgaja ljudi v mizarje, ampak mizarje v ljudi.

Predsednik kuratorija je prebral nato pozdrav g. ministra dr. Kramarja in gosp. podbana Pirkmajerja. Iskreno je še pozdravil bivšega narodnega poslanca župnika Janka Barleta, ki so mu vsi navzoči

Osemdesetletnica Ljudmile Roblekove

Vsem, ki smo spremljali delovanje naše šolske in obrabne CMD, mora biti znano ime gospodične Ljudmile Roblekove. Saj je bilo, odkar se je družba ustanovila, vsa dolga leta iznajdljiva in neumorna sodelavka. Še danes v svoji častitljivi sta-

rosti, ko več ne more iz hiše, ima pri sebi vedno zalogo CM razglednic in kolikor in ne pozabi ponuditi jih nobeni; izmed številnih svojih znank in prijateljic, ki jo posejajo dan na dan v Jožefišču na Poljanski cesti.

Da je CMD izdajala že pred dobrimi 40 leti razglednice s sliko znamenitih slovenskih mož, je bila zamisel naše današnje jubilatke. Naročila jih je iz Prage, posebno pa iz Velehrada ter jih dajala pri nas v promet v korist naši obrabni družbi. Tako so krožile po vsej Sloveniji razglednice s sliko Tyrševo, Fugnerjevo, Žiškovo, Havličkovo, s sliko skladat, prekrasnih melodij Smetane, pedagoga Komenskega, pisatelje Karoline Svetle i. dr. Na njeno pobudo je družba izdala tudi razglednice, ki so predstavljale slovenske pesnike in pisatelje: Vodnika, Prešerna, Jurčiča, Kersnika, Gregorčiča, Meška in onih maloštevilnih dobrotnikov, ki so vložili svoje premoženje družbi sv. Cirila in Metoda.

Sama je izdala polo narodnih krstnih imen za vsak dan v letu, ki se je prodajala v korist družbi. Svoj čas je spisala mnogo bodrilnih in informativnih člankov za »Slovenski Narod«, »Edinost«, »Slovenko« in »Slovenski svet«.

Gimnazije nabito polne

Število dijakov rase — Med 4502 dijakoma je 1670 deklet

Ljubljana, 8. septembra.

Včeraj smo zabeležili nekaj podatkov o velikem navedu deklet na strokovne in trgovske šole. Nič manjšemu splošnemu navedu pa niso izpostavljene tudi naše gimnazije. Samo na ljubljanskih srednjih šolah (I., II., III. državna realna gimnazija, državna klasična gimnazija in mestna ženska realna gimnazija) se je letos vpisalo v celem 357 dijakov več kakor lani. Rok za naknadni vpis pa je še odprt in tako ni izključeno, da bo ta številka še za spoznanje narasla.

Na II. drž. realni gimnaziji se je vpisalo 1317 dijakov, med njimi nič manj kakor 905 deklic. Druga državna je med našimi realnimi gimnazijami, namreč v zadnjih letih, rezervirana kot nekakšen dekliški zavod. Na klasično gimnazijo se je vpisalo 926 dijakov, med temi 105 deklet. Na I.

Drobiža nikoli ne manjka

Otroci so up naroda in garancija njegove bodočnosti. Če je to res, potem nam Slovencem za zdaj še ni treba biti v skrbeh. Vsako jesen, ko se vršijo vpisovanja na šolah, dobimo statistiko o tej stvari v roke. Te dni so ljubljanske osnovne šole, državne, mestne in zasebne, zaključile vpisovanje v svoje razrede in številke, ki so jih pri tej priliki zabeležila šolska oblastva, pričajo o tem, da prihajajo za nami še zmerom dovolj številne armade mladih pokolenj.

Na I. mestni deški šoli (Ledina) se je vpisalo 391 otrok. Od teh jih je porazdeljenih od I. do IV. razreda osnovne šole, kakor sledijo številke po vrsti: 63, 76, 76, 116. V prvem razredu višje narodne šole kakor se zdaj reče nekdanjemu V. razredu, pa je vpisanih 60 dekčev. Na Grabnu

priredili živahne ovacije. Blagoslovitev vseh prostorov je izvršil odposlanec šentpeterske župnije. Po blagoslovitvi so si zastopniki ogledali res krasno in smotno urejeni dom.

Ves dom obsega nad 40 velikih prostorov,

in sicer ima v pritličju 2 tujski sobi z 20 posteljami, 1 delavnico, 1 gospodinjstvo, sobo, učilnico s klavirjem, 1 spalnico s 15 posteljami, jedilnico, veliko uprav moderno urejeno kuhinjo in obednico, ki more biti hkrati zborovalna dvorana. V pritličju je poleg tega še 6 prh. Prvo nadstropje pa ima devet velikih spalnic, umivalnico z osmimi školjkami in eno kadjo, knjižnico, ki ima 3000 knjig, in pisarno. V podstrešju so pa tri sobe za služkinje z 8 posteljami. Vsi prostori so izredno veliki, zračni in svetli, da more biti prvi obrtniški vaješki dom v vsakem pogledu vzor. Pred domom je 1500 kvad. metrov velik vrt za zelenjavo in nad 1500 kvad. metrov veliko dvorišče za razvedrilo.

Posebna hvala gre za to novo kulturno institucijo tudi senatorju g. dr. Valentinu Rožiču, ki je bil glavni posredovalec med Obrtniškim društvom in oblastmi, dalje šefu mest. gosp. urada dr. Riku Fuxu, obč. svetniku g. Miroslavu Urbasu, voditelju obrtniške mladine g. Milku Krapežu, bivšemu upravniku šentpeterske vojašnice bankemu inspektorju g. Kuhačiču in magistratnemu ravnatelju Franu Jančigaju.

Še ob koncu leta 1921. ji je vodstvo CMD poslalo najiskrenejšo zahvalo za njeno nad vse marljivo delovanje v prid naše obrabne družbe in odbor Zenskega društva se ji je l. 1920. zahvalil za njeno neutrudljivo marljivost.

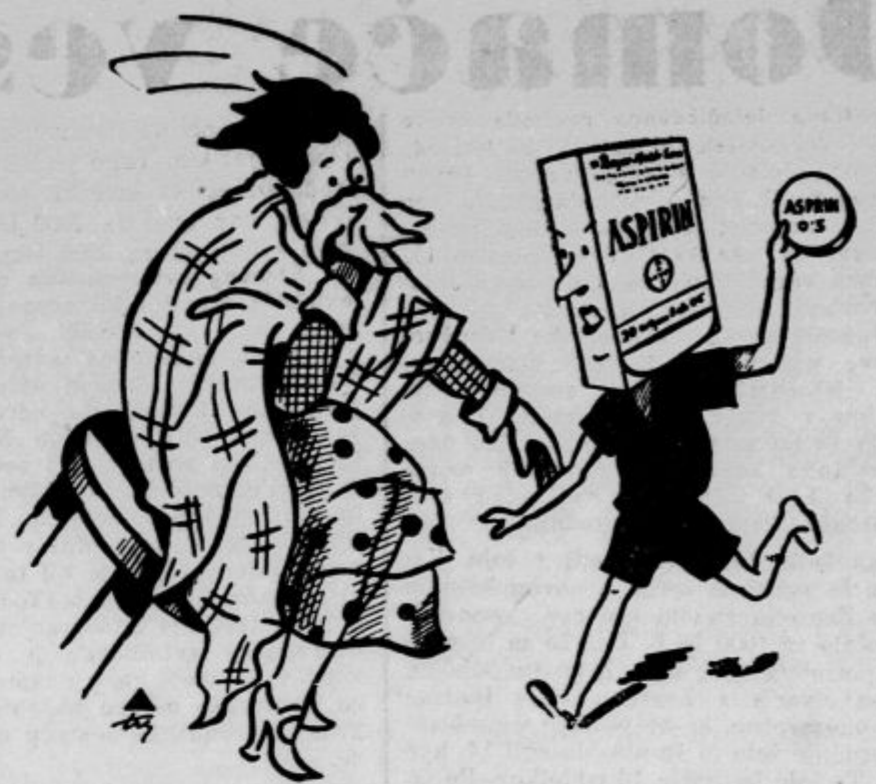
Ljudmila Roblekova se je rodila 9. septembra 1853. v Mokronogu, kjer je bil njen oče sodnijski kanclist. Tam je tudi obiskovala osnovno šolo, nadaljevala je pa višje razrede v Ljubljani pri ss. uršulinkah, kjer je med drugimi učila — za tedanje čase nekaj posebnega — zavedna Slovenka pesnica s. Stanislava, ki je znala tudi v svojih učenkah vzbujati narodno zavest.

Oktober 1875. je Ljudmila Roblekova stopila v pisarno notarja Luke Svetca v Liti in služila nepretrgano — samo nekaj mesecev manj kakor 40 let — pridno in vdano svojemu gospodarju, dokler ni ta opustil pisarne. Vsa ona leta so slovele Litijske po tistem delu naše današnje jubilatke kot najbolj delavne slovenske žene v prid in prospeh naši šolski CMD.

Naj bodo te kratke vrstice Ljudmili Roblekovi v skromno priznanje za željo, da se njena pozna jesen podaljša še za vrsto let v zavetju, ki so ga ji preskrbeli uvidni in dobrončrni ljudje! Marica Bartolova.

★

Jubilantko so v četrtek zvečer počastile ljubljanske žene in dekleta, v večini so seveda bile članice CMD. Slavljenko so ob 17. prepelele iz Jožefišča v avtom pred restavracijo »Zvezdo« ter jo uvedle v posebno sobo, kjer so ji poklonile obilo cvetja. V zelo lepem nagovoru je g. Nelka Potočnikova, predsednica šentpeterske ženske podružnice CMD, pozdravila čestito jubilatko in primerno poudarila njene vrline in zasluge. Nato pa so izrekle ljubke čestitke g. Marice Bartolova za »Zenski svet« in g. Govekarjeva za Splošno žensko društvo, v krasni vezani besedi pa g. Mara Lamutova. Otožno razpoloženje, ki je nastalo ob teh ganljivih čestitkah, je na mah dvignila in zasukala na šalvijo stran vedno vesela in korajžna Manica. Kakor bi odrezal, je zavladala po dvorani splošna veselost in v tem razpoloženju je bil sestanek, ki je trajal celi dve uri, tudi zaključen. Slovo je bilo zopet prisrčno. Avto je odpeljal nazaj v Jožefišče Ljudmilo in z njo polno cvetja.

Kaj trpiš in moleduješ, Mučiš se in obupaješ.

Kaj ne veš, da ASPIRIN Reši te vseh bolečin!

©. z. "JUGEFA" k. d., Zagreb, Gajeva 32. Oglas je registr. pod S. br. 3122 od 23. II. 1933.

prvi razred višje pa 73. Šola na liceju je sprejela 376 deklic, in sicer v osnovne razrede 68, 81, 80, 89, v prvi razred višje pa 58. Četrta mestna dekliška šola v Šiški je vpisala 1296 učenek (v petih razredih: 53, 63, 68, 70, 42). Manjšinska šola z nemškimi učnim jezikom na Grabnu ima letos vpisanih 63 šolarjev (28 dekčev in 35 deklic). Od teh jih je 21 v prvem in 42 v drugem oddelku. Šola na Barju je letos sprejela 172 otrok, in sicer 89 dekčev in 83 deklic. Zasebna vnanja šola pri Uršulinkah ima vpisanih 205 deklic, šola v Marjanišču pa 225 učenek.

Pomožna šola, ki ima svoje prostore na Grabnu in ki se trudi z vzgojo in poukom manj nadarjenih in duševno zaostalih otrok, je letos prejela 103 gojence (55 učenec, 48 učenek). Od teh jih je 17 vpisanih v pripravljalni razred, ostali pa so razporejeni po šestih razredih osnovne in višje narodne pomožne šole.

V celem se je to jesen vpisalo v razrede narodnih šol v Ljubljani 4028 otrok (2154 dekčev, 1874 deklic), ki bodo s svojim živ-zavom napolnili 119 oddelkov ljubljanskih šol. Zanimivo je pri tej statistiki, da je najmočnejši razred v splošnem IV. razred, ki ga bo letos pohajalo 942 otrok. Iz tega razreda se otroci ponavadi razporejajo po višjih šolah in po drugih cestah v življenje. Zato so v Ljubljani tudi tako redki razredi višje narodne šole (nekdanji V. do VIII. razred) in je tretji razred višje šole v vsej Ljubljani en sam, namreč na Grabnu.

Te številke nam z nacionalnega gledišča vlivajo precej dobre vere v našo bodočnost, v dneve težke gospodarske krize pa moramo obenem razmišljati o tem, ali se bo ves ta številni in pisani zarod nekoč kaj lažje dokopal do svojega mesta pod solnce, kakor se bijejo zanj današnje generacije.

Slovenija po radiu pred mednarodno javnostjo

Uspešna propaganda naših esperantistov v ljubljanskem radiu

Ljubljana, 5. septembra

Širši javnosti je malo znana o intenzivnem delu, ki ga naši esperantisti pridno vršijo za popularizacijo našega naroda, naše dežele in naše kulture v mednarodnem svetu. Zadnja leta se zlasti uspešno poslužujejo ljubljanske radio-postaje. Lansko poletje je Esperantski klub začel v radiu z obsebnim ciklusom predavanj o Sloveniji, o lepota naših zemlje, o naši zgodovini in naši umetnosti, da v smislu tujskega prometa zainteresira mednarodno javnost za našo deželo. Predavanja so žela popoln uspeh. V jeseni nato je Esperantski klub začel v radiu z osnovnim tečajem esperantskega jezika, ki ga je vodil predsednik kluba g. Kozlevčar. Tečaj je bil prav marljivo poslušan, slušalci so bili zadovoljni zlasti z izbornim razlagom in z zanimivo vsebino predavanj. O uspehu priča doberna kopa pism, ki jih je vodstvo radija prejelo od vseh strani od navdušenih esperantistov, pa tudi od ljudi, ki prej še niso zašli v stik z esperantskim gibanjem, pa so prislunili predavanjem v radiu in so se ob dobri pozornosti po nekaj lekcijah toliko priučili umetnega jezika, da so lahko že v njem poslali našemu radiu svojo zahvalo. Ob zaključku tečaja so pripisale čestitke z vseh koncev sveta.

Po tem osnovnem je klub pričel nadaljevalni tečaj. Predavatelj je predelaval Cankarjevega »Hlapca Jerneja« v sijajnem esperantskem prevodu prof. Rakuše. Te-

čaj je trajal dva meseca in je veliko pozornost vzbudil zlasti v inozemstvu. Čestitke in zahvale so deževalo v največjem številu iz Francije, prišle pa so tudi iz Nemčije, Italije in od drugod. Med poletjem se je nato nadaljeval tujsko-prometni tečaj. Docent dr. Reya je v posebnem ciklusu prikazal Slovenijo z geografskega, gospodarskega in kulturnega stališča, predsednik Kozlevčar pa je predaval o Dolenjski, o Dalmaciji, o ljubljanskem muzeju, o slovenski umetni pesmi ter recital iz Levstikovega »Martina Krpana« in iz Tavčarjevih »Mladih let«. O teh predavanjih je postaja prejela spet prav lepo število pohvalnih dopisov iz Češkoslovaške, Madžarske, Avstrije in Poljske. S predavanjem o slovenski pesmi je bil združen koncert nastop opernega pevca Marjana Rusa, ki je v mednarodnem poslušalstvu dosegel najtoplejši odmev. Iz nekaterih krajev so prihajala pisma, podpisana od celih esperantskih klubov, ki so skupno poslali predavanja ljubljanske postaje in niso mogli prehaliti lepote naše pesmi.

S svojimi večeri v radiu vrši naš esperantski klub res najboljše in tudi najbolj uspešno propagandno delo. Vse priznanje gre naši radio-postaji, ki zna po vzgledu vseh drugih postaj v kulturnem svetu efektno izrabiti esperanto, ki je najbolj pripraven izraz za nacionalno propagando pred mednarodnim občinstvom, kakor ga radio ima.

Šola, kakršna ne sme biti

Žalostno stanje osnovne šole v Murski Soboti

Murska Sobotica, 7. sept.

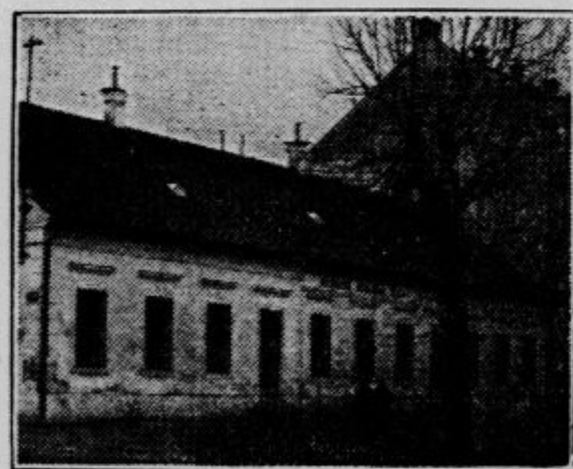
Učnice naše osnovne šole so se spet napolnile z mladino. Število učencev je spet naraslo za 50. Glede nove šole pa smo še danes tam, kjer smo bili pred leti: pri načrtih.

Slab staršev za deco je upravičena. Kljub večkratnim popravilom se šolski prostori niso mogli tako preurediti, da bi vsaj deloma odgovarjali običnim higienskimi predpisom. Steno so vlažne, kar je še posledica zadnjih velikih poplav, nekatere sobe so mračne, prenatrpane omar in klopi, ki jih zaradi tesnega prostora v stavbi ni mogoče spraviti drugam. Le osem učilnic je na razpolago in v teh se gneto okrog 750 otrok. Poučuje se ves dan, ob večerih pa še napolnijo sobe vajenci in vajenke obrtnih šol in gremijalne šole, to predvsem v zimskem času. Torej več kot 800 učencev oblega ves dan osem bornih učilnic, zato je kljub pridnemu zračnemu vzduhu v njih nezmožen. In v takšnem zraku naj se razvija in uči najnežnejša mladina, ki hlepi po solncu in svobodi! Za otroke je to muka ni ne vem, s čim so si zaslužili tako kazen... Razumljivo pa je tudi, da v takih okoliščinah trpi tudi pouk.

Letos smo bili že precej prepričani, da se bodo šolske razmere vsaj malo poboljšale. Iz prejšnjega otroškega vrta se je namreč izselilo vojaštvo, in te prostore je dala občina preurediti v učilnice. Popravila, ki so stala znatne tisočake, so vzbujala upanje, da se bodo razbremenile prenatrpane učilnice. A prišlo je razočanje.

Občina je med tem odpovedala šolske prostore v prejšnji evangeličanski šoli, tako da je število učilnic ostalo isto, le število otrok se je povečalo, kar je še poslabšalo položaj.

V zadnjem času je baje še prišla pritožba, zaradi katere se bo moral en razred zapreti, radi nezdravih razmer, ki via-

dajo v njem. Ako občina ne bo ponovno vzela v našem prejšnjem prostorov v evangelijski šoli, se bo položaj do skrajnosti poslabšal. Takoj naj se pristopi k rešitvi ranju načrtov za novo šolo, ki bo ustrezala namenu in razmeram. Z dobro voljo se da vse premagati, tudi v današnjih težkočah. Odlaganje zgraditve nove šole pa bi bil zločin nad našo mladino, ki hira v sedanjih prostorih, v takih, da bi nekateri ne bili sposobni niti za magacin!

Domače vesti

* Proslava Jelačićevega prehoda preko Drave. V ponedeljek bo poteklo 85 let, odkar je ban Jelačić s svojo vojsko 40.000 mož prešel Dravo pri Varaždinu ter osvobodil Medimurje, kjer je ostala hrvaška oblast do leta 1861. V spomin bo 11. septembra varaždinski 36. polk bana Jelačića proučeval svojo krstno slavo.

* Jugoslovensko akademsko društvo »Triglav« v Gradcu. Kakor domeni, imamo letošnji poletni sestanek 10. septembra v Ptuj. Vabim graške Triglavane, da se po možnosti polnoštevilno udeležijo sestanka kakor tudi narodnih prireditelj. Za JAD »Triglav« v Gradcu abs. med. Stanko Pogrnje, predsednik.

* Vsa šest Zagrebčan hodi v šolo. Kakor smo že poročali, se je z novim šolskim letom v Zagrebu število učencev osnovnih šol povečalo za 1000 in bi bila že za to nove šolarje potrebna nova šola. Z novim šolskim letom se odpre v Zagrebu višja ljudska šola za one učence, ki ne poidejo v meščanske in srednje šole in se niso dosegli 14. leta starosti. Ta šola bo imela 16 oddelkov. Po izidih vpisovanj v srednje in strokovne šole bo v Zagrebu okrog 35.000 učencev in dijakov in bo tako vsak šest Zagrebčan hodil v šolo.

* Kraljica Marija v Carigradu. Naša luksuzna, najlepša ladja »Kraljica Marija« je na svojem potovanju po Sredozemskem morju predvčerajšnjim prispela v Carigrad. Na ladiji je 286 angleških, francoskih, italijanskih in ameriških potnikov ter neke poljski diplomat, med drugimi pa tudi dve princesi: Marija Luiza, sorodnica angleške kraljice, španska infantina Beatrice ter več drugih uglednih osebnosti. Potniki so med drugim posetili tudi ruševine starodavne Troje.

SOBAM SAMO

zdrave štedljive peči Lutz, Ljubljana, Šiška

* Tragična smrt mladega pilota. V aredu je v Divuljah po nesrečnem naključju izgubil življenje gojenec pilotke šole podnarednik Alojzij Grad, doma iz Skoljnice pri Ljubljani. Takoj po nesreči so ga prenesli v vojaško bolnico v Split, a je bilo že prepozno in je v kratkem času podlegel poškodbam. V četrti ob 4. popoldne so mu priredili svečan pogreb, katerega so se udeležili številni in mornarji zrakoplovne postaje in šole v Divuljah, z godbo eskadre, ki je usidrana v epileptem pristanšču. V sprejdu so nosili okrog 20 vencov, raket pa so iz bolnišnice prinesli pokojnikov tovariši, gojenec letalske šole. Krsta je bila pokrita s trobojnico. Na železniki postaji so se od pokojnika poslovili v imenu častništva njegov komandant kapetan korvete Saka, v imenu njegovih tovarišev pa podčastnik Barta. Oba eta obžalovala njegovo prerano smrt in podčastnik njegove vojaške in tovariške vrline. Truplo Alojzija Grada so prepeljali v njegov domači kraj, kjer bo pogreb danes popoldne.

* Iz slovenskih koroških vasi. V Skočjanu se je ugodno končala tajska sezona. Največ letoviščarjev je bilo z Dunaja. Da bi kraj imel še več uspehov v tujem prometu, so dovršili moderen vodovod, ki je namenjen za hotele in vile na zapadu in severu Klopinskega jezera. V St. Jakobu v Rožu so v torko položili k večnemu počitku ugodnega posestnika in zvestega narodnjaka Mihaela Halegerja, po domače Kobintarja v Srenjah. Pred torkom je bil šel v gozd sekati drva, po nesreči pa mu je padlo deblo na nogo in mu jo zmečkal. Prepeljali so ga v celovško bolnišnico, kjer so mu nogo odrezali, a mu s tem niso mogli rešiti življenja. Povod prerane smrti je bilo zastrupljenje krvi. V St. Pavlu pri Zili pa je umrl Jurij Bliml, ki bil pristna in žilava zilska korenina, vrl gospodar in vnet narodnjak. — Ko je major Fey obiskal Celovec, so tam v nekaterih ulicah eksplozirali papirnati topi. Tudi državna cesta, po kateri se je vozil, je bila ponekod preslikana s kljukastimi križi in posejana z letaki protivladne vsebine. Hitlerjevci so risali svoje križe in trosili svoje letake v veliki množini tudi po cesti, ki vodi skozi čisto slovenske vasi.

* Nenavadno živahen sejem. V vasi Debeljaci, ki šteje okrog 6000 prebivalcev, med katerimi je zastopanih 5 narodnosti — namreč Madžari, Srbi, Nemci, Rusi in Slovaki — so sedaj, ko je končano na polnih veliki sejem, ki so podobni velikim razstavam živine in poljedelskega orodja. Zadnji sejem so morali podaljšati; na tri dni in prodalo se je na njem mnogo živine in poljedelskega orodja po neverjetno niz-

ALI STE TUDI VI PESIMIST?

Postali boste optimisti, če se boste kopali v vodi, ki ste ji dodali znano ISLA KONIFEREN kopalno sol. Ta kopal Vas bo osvežila, ojačila in vam dala novih sil za srečno in uspešno življenje. 247

kih cenah ob najživahnejšem mešetarenju v petih letih. Tako je bilo na tem sejmu prodano: velika kmečka kočija za 1500 dinarjev, par konj za 2000 Din, par izredno lepši volov pa za 3000 Din.

* Strašna avtomobilska nesreča v Sarajevu. Na štrni ulici zgornjega dela Sarajeva, na tkzv. Kovači, se je dogodila v četrti nenavadna avtomobilska nesreča. Na precej strmim ovinku je nekemu tovornemu avtomobilu odrekla zavora in je zadržel pred gostilno Nikole Nahoda, kjer je bilo postavljenih več miz in so sedeli trije meščani. Naenkrat so bili ljudje in stoli pod avtomobilom, ki se je preko njih zaletel v nasprotni vogal in tam prevrnil. Eden gostov je bil takoj mrtev, drugi je pozneje težkim poškodbam podlegel v bolnici, tretji je hudo ranjen, pa tudi sofer nesrečnega avtomobila je dobil hude poškodbe. Nesrečo je z nasprotni strani opazoval mnogo pasantov, ki so ob kratkih trenutkih nesreče onemeli od groze.

VPISOVANJE

V DOPISNO TRGOVSKO ŠOLO v Ljubljani, Pražakova ulica 8-II.

SE JE PRICELO.

Dnevno od 9.—12. in od 4.—6. ure.

Važno zlasti za one, ki niso bili sprejeti v državne šole, da ne izgube leta.

* Zločin nad neznanim moškim. Pri Zatrešču so te dni potegnili iz Save truplo neznanega moškega; identiteta se še do danes ni mogla dognati. Na tilniku neznanca so zdravniški ugotovili udarec s tolim orodjem, iz česar sklepajo, da je bil neznanec ubit in potem vržen v Savo. Kje se je to zgodilo, se ne ve, ker se nikdo ni javil, ki bi utopilca poznal ali pogrešal. Ker se pri utopljencu ni našel noben predmet in tudi ne denar, se domneva, da gre za roparski umor.

* Volkulja je napadla pastirje. V okolici Gline v savski banovini je te dni volkulja napadla pastirje, ravno ko so bili zbrani, da poučijo svojo južno. Med njimi je bil tudi sedemdesletni stari Luka Mitrovič. Volkulja je planila nanj, mu izpraskala oči in obraz, potem pa se je lotila pastirščev. Neki deklici je pognila kožo z glave ter jo po obrazu grozno opraskala, nekega pastiršča pa hudo ogrizla. Seljaki, ki so prihiteli oboroženi s sekirami, so zverino preganjali in ubili. Ranjeni pastirski so bili prepeljani v Karlovec, kjer se zdravijo.

* Suženstvo otrok v beograjski tovarni. Delavka zbornica v Beogradu je, kakor poroča »Politika«, odkrila škandalozno zlorabljanje velikega števila otrok od 10 do 13 let v tovarni konzerv v Kijevu pri Beogradu. Ta tovarna je na zunaj lepo obeljena, okna so okrašena s cveticami in tudi okrog vhoda so lepe gredice, v notranjosti pa je pravi peklo za preko 100 otrok. Iz okolice Niša in Pirota so privedli v to tovarno letos pomladi okrog 100 otrok v etarosti od 10 do 13 let, ki so sedaj tam zaposleni kot delavci, so pa v resnici pravi sužnji in jetniki. Spijo v hlevih in jih je v majhnem prostoru, ki bi zadoščal, če bi bil sploh urejen kot človeško bivališče, komaj za nekaj oseb, stlačeni okrog 30. Spijo na prepreli slami in raztrganih vrečah. Hrana je podobna pomijam in odpadkom. Izvršena kontrola je ugotovila strašno izkoriščanje otrok, ki pa so tako preplašeni, da si v vsem niti ne upajo govoriti. Uradu za zavarovanje delavcev je prijavila tovarna samo 29 oseb izmed svojih delavcev.

* Gg. dijakom, slušateljem tehnike in tehniške šole sporoča trgovina Iv. Bonač (nasproti glavne pošte) da ima največje zalogo priznanih finih učil, samoprodajo vodilnih in prvovrstnih risalnih orodij »Nestler«, risalnih desk, risalnih, skicnih, papirnih papirjev itd. Cene nizke. Edina uradna zaloga Jadranske straže za Slovenijo.

* Obledela obleke barva v različnih barvah in plisirana tovarna Jos. Reich.

Polovična voznina za tombolo v Kranju 10. t. m. dovoljena.

Vsak udeleženec naj kupi karto do Kranja, kjer je na kolodvoru ne sme oddati. Na podlagi te karte in potrdila, ki se bodo izdajala na kolodvoru in Glavnem trgu v Kranju, bo imel vsak udeleženec vožnjo domov brezplačno.

* Vas, ki živi v silnem strahu pred vampirjem. Na našem jugu zavzema praznoversko večno večji in vznemirljivi obseg. Tako vaščani lepe smederevske vasi Ratari ne morejo iz strahu pred vampirjem, v katerega se je spremenil mladi vaščan in zidar Mihajlo Tadić, ki je umrl že pred nekaj meseci. Ta mož, ki je bil edini zadnji moški potomec svoje rodbine, je imel nesrečo v svojem življenju. Kmalu po poroki mu je umrla žena in tudi on je kmalu podlegel jetiki, ki je pobrala prej že vse njegove brate. Bil je na najboljšem glasu kakor vsa njegova rodbina, a to dobro ime mu je pokvarila mačka, ko je ležal na mrtvaškem odru. Ko so čakali na popa in so že prižigali ob mrtvaškem odru sveče, je skozi odprto okno skočila v sobo od neke mačka ter prestrašena pred tolikimi ljudmi zbežala skozi drugo okno, preskočivši pri tem mričo. Po starem praznoversku se mričo, ki ga preskoči mačka, spremeni v vampirja. Že pri pogrebu so vaščani govorili o tem in bili so vsi prepričani, da se bo vampir prej ko slej pojavil. Po poteku nekaj tednov je po vasi začelo strahiti zdej v tel, zdaj v oni hiši in oblasti imajo sedaj velika težave in skrbi, kako bi pomirila razburjene in preplašene vaščane. Ti hočejo na vsak način ugonobiti vampirja po stari praznoverski zapovedi na ta način, da bi izkopali nesrečnega Mihajla iz groba ter ga zažgali, češ, da prej ne bo vas varna pred njim.

Iz Ljubljane

* Mornarski sestanek. Krajevni odbor JS vabi vse člane mornarje, da se zanesljivo udeležijo mornarskega sestanka drevi ob 20. v restavraciji »Lloyd«. Kdor se brez opravičila ne udeležijo, se smatra, da je odstopil iz mornarske sekcije.

* Na državnem konservatoriju bodo sprejemali, naknadni in prestopni izpiti v dneh 11. 12. in po potrebi 13. t. m. po naslednjem redu: v ponedeljek od 9. do 11. za klavir, od 11. do pol 13. za violino, popoldne od pol 16. do pol 18. za solopetje. V torek od 10. do 11. dop. iz teorije za vstop v harmonijo, kompozicijo, kontrapunkt itd. od 11. do 12. za orgle glavni predmet in klavir stranski predmet od pol 16. do pol 17. za učiteljski oddelek (solopetje, klavir, violino, teorijo in event. harmonijo). Razglas je nabit na uradni deski v veži konservatorija. Prijavljeni kandidati naj pridejo ob napovedani uri k sprejemnem izpitu v sobo ravnateljstva v Gosposki ulici št. 8.

Slovinci v Zagrebu

radi obiskujejo domačo

Seršenovo ljutomersko vinarno

v Radičevi ulici 12 (prva ulica od Jelačićevega trga proti gradu). 10092

* Zagrebški humor v Ljubljani. Znani recitator in humorist Eugen Pancer priredi drevi v kavarni »Zvezd« svoj saljni večer zagrebškega humorja. Na sporedu so znane njegove originalne kajkavske saljive scene in imitacije. V literarnem delu bo podal kajkavsko liriko Dragotina Domjančiča. Ker je Pancer dobro znan kot izvrsten recitator in humorist, vlada za to prireditelj zanimanje.

* Precej močne detonacije so se večeraj v poznem popoldnevu čule tako, kakor bi streljali na Gradu. Ljudstvo je bilo šla radovedno, kje in zakaj ti poki. Informirali smo se na policiji in so nam sporočili, da je zgolj vojaštvo vezbalo na strelišču pod Golovcem. Eksplozije petard in drugih razstreliv so tako močno odmevale ob bregovja, da so se čule po Ljubljani, kakor bi streljali na Gradu s topom.

* Pri požaru na Ježici, ki je nastal preteklo nedeljo, so se hvalovedno izkazali kot požarovalni in zelo sposobni reševalci tudi gasilci iz Stožice in Črnuč, kar pa v poročilu ni bilo navedeno. Gasilci iz Stožice in Črnuč so prihiteli na pomoč istočasno z domačimi gasilci ter so z njimi vred storili vse, kar je bilo mogoče, dovajajoč vodo iz Save.

* Zaradi vloma v poslovne prostore OUZD je policija izročila sodišču nekega 26-letnega fanta, ki se je zjutraj po vlamu znašel v neprijetnem položaju. Zlomil si je namreč nogo. Na eni strani so dokazi, da

* Pri iskanju sledi na kozarec naravne »Franz Josefov« grenčice, popijte zjutraj na teče, brez truda izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

PRIDE!

Dolly Haas

Po znamenitem
odreškem komadu
Nicomedeja

v svoji najboljši vlogi kot

Scampolo

je sodeloval pri vlamu in da je potem pri begu skočil skozi okno ter se ponesrečil, proti vsem tem pa so raznovrstne njegove trditve, ki si v marsičem hudo nasprotujejo, da ni njegova nesreča v nobeni zvezi z vlamom v OUZD. Ponesrečenca so tovariši odpravili v Šišenski gozd, kjer ga je izsledila policija. Ljudje, ki jih zaloti po nedolžnem kaka nesreča, seveda ne iščejo zavetja v gozdu, temveč se sami prijavijo ustanovam in tudi oblasti, ki se brigajo za varnost in zdravje državljanov. Krivda tega mladeniča je dokazana, ker pa je gotovo, da ni bil sam, je treba podrobneje se prikriti, da se bodo tudi proti njegovim tovarišem zbrali vsi potrebni dokazi.

Iz Celja

* Združenje trgovcev opozarja vse svoje člane na pravilno plačevanje takse po 2. odstavku prip. 1. tarifne postavke 33. taksnega zakona. V kratkem se bo vršila kontrola v vseh podjetjih, ali se plačuje polodstotna taksa od vseh svojim namenščencem izplačanih prejemkov; telesni delavci so prosti te takse. Dalje opozarjamo na taksiranje službenih pogodb ali listin po tarifni postavki 40. bivšega avstrijskega pristojbanskega zakona, če so bile sklenjene z uslužbenci bodisi ob nastopu službe ali pozneje in na ustanovitve bednostnega fonda dravske banovine, ki je stopil 1. julija t. l. v veljavo, in je posebno važen, ker se mora plačevati 1 in pol odstotka davščine od vseh izplačanih zasluzkov (pol odstotka delojemalcu sami in en odstotek delodajalcu). Natančnejša pojasnila daje tajništvo Združenja trgovcev, Razlagova ulica 8.

* Predavanje o plinih. Včeraj od 11. do 12. je predaval poročnik g. Franjo Toš pred Narodnim domom na Dečkovem trgu o strupenih plinih in o obrambi pred napadi iz zraka. Predavatelj je izbrno razpravljal o raznih vrstah, znakih in učinkih strupenih plinov in o raznih načinih obrambe pred plini. Občinstvo je nagradilo predavatelja za temeljita, poučna in zanimiva izvajanja z živahnim aplavzom.

* Tretja uprizoritev »Hermans Celjskega« v mestnem parku bo danes ob 20. Prvi dve uprizoritvi sta bili dobro obiskani in sta doživeli velik uspeh, ki dela Celjskemu studiju in igralcem pod umetniškim vodstvom režiserja g. Milana Košiča vso čast. Celje še ni videlo uprizoritve v tako velikem stilu.

* Število učencev in učenk v celjski okolici. Letos se je vpisalo v okoljski otroški vrtec v Gaberju 70 otrok, v okoljsko deško narodno šolo pa 774 dečkov. Druge šole obiskuje iz celjske okolice 123 učencev. Vseh učencev v okolici je 897. Otroški vrtec Celjskih sester v Celju obiskuje 53 otrok, okoljsko deško narodno šolo šolskih sester pa 520 deklic. V drugih šolah je 95 deklic. Vseh učenk v celjski okolici je 615, vseh učencev in učenk pa 1512.

* Nočni zračni napad na Celje. V torek 26. t. m. od 22. do 24. bo pričel fingiran zračni napad s strupenimi plini na Celje. Ob 22. bodo pričele tuliti sirene v cinkarni in Westnovi tovarni, vsi zvonomi v celjskih cerkvah pa bodo bili plat zvona ter s tem naznanjali prihod »sovražnega« letala. V mestu bodo ugasnili vse luči in skozi nobeno okno ne bo smela sijati svetloba. Občinstvo bo moralo ostati v hišah. Na cestah in ulicah bodo smeli biti samo oni, ki bodo sodelovali pri nočni valji. Opolnoči, ko bo napad končan, se bodo zopet oglasile sirene v cinkarni in Westnovi tovarni ter cerkveni zvonomi v znak, da je »sovražni« avion odplul. Istočasno bodo zopet začele luči v mestu. Prebivalstvo se bo moralo točno ravnavati po izdanih navodilih.

* Nesreča pri delu. Na Dolu pri Hrastniku je padla 29-letna dinarica Frančiška Hribškova pri nalaganju ovsa na voz tako nesrečno z voza, da si je zlomila desno kolčnico. Ponesrečenca se zdravi v celjski bolnišnici.

* Pobalinstvo. Včeraj v zadnjih nočnih urah so neznani ponočniški obiskali stanovanjsko kolonijo na hribu sv. Jožefa. V svo-

ji objestnosti so sneli s treh plotov pred hišami vrtna vrata in jih odnesli. Dvoje vrat so zjutraj našli poškodovanci. Ponočnjaki so zagnali na neki vrt težko desko in poškodovali mnogo cvetic. Nazadnje so se podali pred cerkev sv. Jožefa ter tam razgrajali in prepevali nemške pesmi. Nujno potrebno je, da posveti policija tudi hribu sv. Jožefa malo več pozornosti.

* Klnio Union. Danes ob 16.30 in 20.30 zvočni večer »Človek brez imena« in dve zvočni predigri.

Iz Maribora

* Starešinsko društvo »Triglav« v Mariboru vabi vse svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo proslave petstletnih dogodkov.

* Kolo sreče. Pri včerajšnji sokolski tomboli na Trgu svobode je imel največ sreče železniški premikar Rudolf Rek, ki je zadel kompletno spalnico. Drugo tombolo je zadel trgovski sluga Hinko Gracej. Kolo je dobil Henrik Povhe, dijak VI. razreda, salonsko garnituro Marija Košuta, otomano sofer pri mestnem avtobusnem podjetju Stefan Kostonjavec, šesto Anton Jerič, sedmo žena ključavničarja Pavla Valenčak, vrečo moke pa je dobila Marija Tenkova. Prireditelj je bila zelo dobro obiskana.

Knjižarna Tiskov. zadruga

v MARIBORU, Aleksandrova cesta 13

ima v zalogi

šolske knjige za vse šole

In veliko izbiro šolskih potrebščin.

Dijaki kupujte v naši knjižarni!

* Požar pri Sv. Ožaltu je nastal večeraj zjutraj okrog 4. v gospodarskem poslopiju, last posestnika Adolfa Jurca iz Maribora. Požar je obširne obsejke, ki so bili polni sena in slame, uničil do tal ter povzročil veliko škodo, ki je le deloma krita z zavarovalnico. Posestnika Jurca je že lani zadela huda nesreča, ko je strela udarila v gospodarsko poslopje in mu je takrat ubila okrog 80 ovac. Kako je požar tokrat nastal, se ne ve, sumijo pa, da ga je zanimala zločinska roka.

* Nočno lekarniško službo ima prihodnji teden Maverjeva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici.

* Tatvina kolesa. V četrtke popoldne je neznan tat odpeljal tkaču Jakobu Lipš, zaposlenemu pri Hutterju, z dvorišča tovarne 1200 Din vredno črno pleškano kolo brez evidenčne številke.

* Denar je izginil. Okrog popoldneva se je za trenutek odstranila v Sodni ulici stannjoča vdova Marija Prelečeva iz svojega stanovanja. To priliko je izrabil neki tat, ki se je kaj hitro vtihtaplil v njeno spalnico, prebrskal predale in odnesel 500 Din gotovine. Prelečeva je tatvino takoj opazila in prijavila policiji.

* Vlom pri belem dnevu. V torek popoldne je vliomil neznan vliomelec v stanovanje vinčarja Marka Antolčiča na Kozjaku. Vliomelec je gotovo dobro poznal razmere pri vinčarju. Nasilno je odprl kovčeg in pobral iz njega vse prihranke v znesku 4500 Din ter izginil s plenom brez sledu. Antolčič je osimil tatvino mlajšega moškega, ki je v družbi nekega 19letnega dekleta pri njem prenočeval.

Iz Kranja

* Avtobus vozi danes na velesejem ob 20.30 iz Kranja, nazaj izpred velesejma ob 2. po polnoči. Avt. J. Goričan.

* Velika tombola. Ponovno opozarjamo, da so tablice že v prodaji v vseh trgovinah in gostilnah v Kranju. Cena tablice je danes še 4 Din, jutri stane tablica 5 Din. Kupite jih pravočasno, ker je številno omejeno. Vse znanje posetnike opozarjamo, da je polovična voznina dovoljena, legitimacije se dobe na Glavnem trgu in kolodvoru v nedeljo.

Iz Tržiča

* Avtobus vozi danes na velesejem ob 20., nazaj izpred velesejma ob 2. po polnoči. Avt. J. Goričan.

KULTURNI PREGLED

Pismo iz Prage

Nedavno tega so v Pragi, kakor v drugih evropskih mestih, proslavili madžarskega avtorja Jana Vaszaryja. Njegova komedija »Oženil se je z angelom« je doživela 25 repriz v Komornem gledališču. Ze tretji teden je hiša razprodana. Delo je zabavno, a glavno vlogo ima slovita Nada Valentova, bivša subreta, ki, namestu da bi pela v opereti, igra mahoma vse ljubavne vloge modernih dramatikov. Primer, ki ni osamljen v zgodovini praških pozorišč. Spominimo se Bol. Durasove in mnogo drugih subret, ki so se preko noči spremenile celo v tragične junakinje.

Namen Komornega gledališča je ta, da bi s čim cenejšim »blagom« zabavalo svoje stalno občinstvo. A kadar zaide na to pozorišče kakšno bolj resno delo, je gotovo, da se ne bo dolgo odzdrlo na repertoar. Drugače je v Mestnim gledališčem, ki hoče z dobrimi komedijami in dramami vzgojiti svoje občivalce. Upravljalca ga Jan Bos in dr. Fuchsa.

Letos je imelo to gledališče, kar se tiče repertoira, izredno sročne roke. Dramaturg Tetauer, ki je zamenjal Fr. Langerja, ima poseben čut za izsleditev uspešnih del. Tokrat ga je srečala namerila na Andra Bira-beauja. Duvernoisovega sodelavca. Bira-beau je drugače predstavniki tipične pariske šole, ki je brez primere, kar se tiče dialoga, duhovitosti in scenske veščine. To-

da Bira-beau je s svojo »Izgubljeno ljubeznijo« prekosil vse svoje tovariše, napisal je zabavno komedijo, ki ni daleč od tragedije, kakor je to z Moliérovim »Skopuhom«, Tartuffom«, »Mizantropom« itd. Zadoščalo bi malo drugače obdelati glavno osebo, da bi na koncu namestu smeha začutili v tej osebi vrede, iskrene solze. Ali ni Arpagon tragikomčen v trenutku, ko mu ukazuje denar? Od tragedije ga deli samo majhen korak. Da so mu namestu zlata ukradli recimo delo, ki ga je sam ustvaril, bi postal ta skopuh heroj kakor Shakespeareov Junak.

Skoraj isto je z Bira-beaujem, ki so ga pohvalili vsi francoski kritiki, ki so njegovo »Izgubljeno ljubeznijo« pred nedavnim uprizorili v znameniti Francoski komediji. Povodati moram takoj, da se je ta Francoz mnogo naučil pri Ibsenu, Strindbergu, Pirandellu in Rusih, a te vplive je asimiliral tako dovršeno, da ni niti govora o kakšni nesamostojnosti. Svojski je po obdelavi in usjetju. Pokazal nam je plahlega, zakrnjenega človeka, ki je uverjen, da je žena prevarila. Dvajset let skriva svojo tajno in dvajset let mrzi svojo hčer, misleč, da ni nje oče. In mahoma dozna, da se je prevaril. Dvajset let nekoristnega trpljenja? Ali ni to motiv za tragedijo? Da je bil avtor samo malce bolj neumljen do svojega glavnega junaka, bi moral ta končati kakor Strindbergovi »nočni«. Ta človek, ki je s svojo fikšno idejo uničil svoje življenje in

ljubezen svoje žene in matere, bi zaslužil, da bi ga povisali do največjega tragičnega patosa. Zakaj je dramatik popustil? Prvič zato, ker je Francoz in narod Rabelaisov ne ljubi tragedije, drugič zato, ker Bira-beau ve, da ima današnja publika rada le lahke, vesele igre s srednjim zaključkom. Ta činjenica je velike značilnosti za današnje kulturne prilike. Namestu da bi gledališče vgojilo publiko, daie množica smer umetnosti.

Toda vrnimo se rajši k glavnemu junaku. Bolestna zavest, ki ji je Ibsen posvetil toliko pozornosti, je obdelana kot glavni motiv drame. Stefan Cagalin ne verjame ničemu, dvomi celo v svoje lastne besede, da pride mahoma do spoznanja, da se je varal. Njegova žena je poštena, gospodinjinja mu in mu je prijatelj in zvest tovariš, a hči je ugodni otrok, ki je dvajset let zaman prožil svoje hladne roke, da jih ogreje na srcu svojega očeta. Svet torej ni tako napačen in pokvarjen, temveč samo mi smo zli, nepravilni in ubogi človeški stvori, ki kvarijo življenje sebi in drugim. Sreča se nam ponuja, a je ne vidimo, slepi smo z zdravimi očmi, kakor tisti otroci v dramski pravljici »Modra ptica«. Iščejo je po vsem svetu, a ona je v dosegu naše roke. Bira-beau pravi svojim poslušalcem: brez vzajemnega zaupanja se izgubljata vsa sreča. Bolestni dvom je usoda, fatum modernega človeka. Osvoobodite se razuma in s srcem sodite svoje bližnje. Kdor ljubi, ga ljubijo. Brez vere v človeka je življenje peklo...

V duhu tega razsvetljenega nesrečnika, ki muči sebe in svoje najbližje, je predil igralec František Smolik do najmanjše potan-

kosti. To je kongenialni učenec hudožestvenikov. Mnogo se je od njih naučil, ljubi ponižane in razžaljene in v veliko ljubeznijo izdelava tipe nesrečnikov, ki ginejo, ker so osamljeni. Malokdaj se ponavlja, ker ustvarja. Zmožen je, da se preobrazi, da spremeni ne samo glas, temveč tudi kretnje po situaciji, ki jo zahteva delo. Tokrat se je spremenil v obupnika, ki nosi svoje breme v prepričanju, da se ga ne bo osvobodil vse do groba... In glej, iznenada se vse preobrne. Cinik je ozdravljen, prepriča se, da mu je žena zvesta. Preobrat je tako nagle, da ga še sama sreča boli. Privadil se je temu, a zdaj ga je obsijala premočna luč. Treba se je dvigniti, preobraziti in z odločnim korakom stopiti proti novi usodi. Treba je v svojem srcu razpahniti skrito iskro. Prvi koraki proti razžaljeni ljubezni so najtežji, a baš ta prehod iz cinizma v toplu, človeška čustva je izdelal Smolik z brezprimerno veščino. Mrtev je vstal iz groba, da se zavesele novega življenja. Boji se, da je vse to prazen sen. Iztega roke kakor slepec, da s pomočjo dotika spozna drago lice. Ganljiv je zadnji prizor v tretjem dejanju, ko se razgovarja s svojo hčerko. To ni človek, temveč pokoren prosjak, ki čaka na miloščino. Da ga ni strah celo lastnega glasu, bi vzkipljal kakor tisti obupni pesnik: »Laden sem ljubezni: usmiljenje! Za ta prizor bi Smolik zaslužil, da bi ga kakor Zdenka Štepanka vzporedili z največjimi češkimi iglaskimi osebnostmi...

Antonin Strnad, Anna Iblava, Elena Hlaková in Vladimir Majer so izpopolnili nepozabni vtis te izredno uspele premiere.

Če bo Mestno gledališče napredovalo kakor doslej, bo s svojim delom in resnostjo prekosilo vsa ostala češka gledališča. Zasluga odličnih režiserjev (Bor. Stejskal, Hart. Salzer itd.) je, da so mu vzgojili tako nadarjene igralce. Vinohradski ensemble je edinstven v vsakem pogledu, a posebno pažnjo posveča izgovoru, ritmu in dinamiki žive besede. V tem mu je dober učitelj Zdenek Štepanek, traged, ki si je s silo, resnostjo, močnatostjo in milozvočnostjo glasu osvojil srca in sluh svojih poslušalcev.

Božo Lavrič.

Zbor občinskih uslužbencev

Pretehtati so mnoge važne stanovske in občinske zadeve

Ljubljana, 8. septembra.

Za uvod v glavno skupščino Zveze organizacij občinskih uslužbencev in upokojencev dravske banovine, ki se je danes ugodno ob številni udeležbi delegatov vseh slovenskih mest in vseh večjih podeželskih občin vršila v mestni posvetovalnici, je Zveza priredila sinoči prijeten pozdravni večer gostom in delegatom v dvorani restavracije Metropol. Večera se je razen zastopnikov mnogih tovariških organizacij udeležil tudi župan dr. Puc. V vrsti govorov, ki jih je otvoril predsednik Zveze prof. dr. Mole s svojim pozdravom, je župan dr. Puc izrekel občinskim nameščencem svoje priznanje, da se razen za dnevne interese svojega stanu tako vztrajno borijo tudi za dosego čim širše avtonomije naših občin. Večer je ob sodelovanju Završanovega kvarteta potekel v najlepšem razpoloženju.

Otvoritev

Davi so se zborovalci iz vse Slovenije poklonili najprej pred spomenikom kralja Petra Velikega Osvoboditelja, kjer so položili tudi lep venec, podpredsednik Brandtner iz Maribora pa je izpregovoril nekaj svečanih spominskih besed. Ob pol 10. je nato predsednik dr. Mole v mestni posvetovalnici otvoril skupščino. Pred pričetkom dela so zborovalci s soglasnim odobrenjem sprejeli vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, v kateri zagotavljajo svojo neomajno zvestobo kralju in vsemu kraljevskemu domu. Pozdravne brzojavke so bile odposlane predsedniku vlade ter ministrom dr. Kramerju in Pucju. Zatem je predsednik izmed navzočih pozdravil občinskega svetnika Rupnika kot zastopnika župana in občinskega sveta, inž. Otalaha za Stanovanjsko zadrugo državnih nameščencev, predsednika Lilega za Društvo državnih upokojencev, predsednika Zveze privatnih nameščencev Zemljica ter zastopnike tiska. V nadaljnjih izjavanjih je predsednik naglasil potrebo, da se med občinskimi uslužbenci, zlasti med uradniki, združi živahnost in zanimanje za stanovsko organizacijo, ki so ji naložene velike naloge zlasti v današnjih težkih časih in posebej se v dobi, ko je na dnevnem redu borba za avtonomijo mest. V našem javnem življenju mora zmagati načelo, da ob občine tiste, ki ustvarjajo temelj države, zato pa so tudi pravice, za katere se borijo občinski uslužbenci, volike važnosti tudi za vse ostale nameščenske panoge. Z zadovoljstvom je predsednik ugotovil, da se občinski svet ljubljanskih župana dr. Puc z vso energijo zavzema za interese občinskih nameščencev. Mestni in vsi ostali občinski uslužbenci so se vedno legalno borili za svoje pravice in bodo tudi v bodoče skušali doseči, da ramo ob rami z državnimi in zasebnimi nameščenci izvajajo vse pravice sebi in svojim tovarišem iz drugih panog.

Po teh predsedniških izjavanjih, ki jih je skupščina sprejela z živahnim aplavzom, je občinski svetnik Rupnik v imenu župana in občinskega sveta izrazil svoje simpatije v borbi občinskih nameščencev za njihovo eksistenco in za avtonomijo občin. Za njim sta gg. Lileg in Zemljica zagotovila zborovalce, da se bodo državnim upokojenci in zasebni nameščenci vedno skupno z občinskimi nameščenci borili za vse, kar jim po človeških in božjih pravicah gre. Nato je pozdravil skupščino zastopnik Podpornega društva mestnih delavcev Rejc, ki se je pri tej priliki zahvalil direktorju Jančigaju, da je kot predsednik Zveze organiziral mestnih uslužbencev povabil tudi delavsko društvo v skupno zvezo.

Novi zakoni in občinski nameščenci

Predsed. dr. Mole se je vsem govornikom toplo zahvalil, na kar je direktor Jančigaj podal nad vse zanimivo poročilo o stališču mestnih uslužbencev do novega zakona o mestih, ki se pripravlja. Mestni uslužbenci soglasno zahtevajo, da se po vseh mestih uredijo pragmatike in statuti, da se uveljavijo in zakonito normira princip popolne stalnosti, da se zajamči pravica do osebnih pokojnin po 10 letih službe, a rodbinske pokojnine po 5 letih, da se mestni uslužbenci popolnoma depolitizirajo, da uživajo vse socialne ugodnosti kakor državni, da morajo mestne občine osnovati fonde za socialno in zdravstveno zavarovanje svojih uslužbencev, da se morajo obvezno organizirati v svojih stanovskih organizacijah itd.

Po tem referatu, ki je bil sprejet s splošnim odobravanjem, se je vnela prava živahna diskusija, v katero so razen direktorja Jančigaja posegli še gg. Mohorč, direktor Zavodjal iz Ptuj, Rejc, direktor Šubic iz Celja, Mihevc iz Ljubljane in Korinšek iz Trbovlj. Vsi govorniki so se glasno gajali, da predstavniki občinskih nameščencev še niso dobili na vpogled osnutka novega zakona, ki tako v živo zadeva najosnovnejše interese mestnega nameščentva. Na koncu je skupščina sklenila, naj predsedstvo stori vse pri ministrstvu in pri g. banu, da bo dobilo osnutek na vpogled.

Zatem je banovinski sekretar Gorkič podal prav zanimivo poročilo o novem zakonu o občinah s posebnim ozirom na občinske nameščence. V naši državi je vsega skupaj okrog 4000 občin, od teh jih več kakor ena četrtina odpade na področje dravske banovine. Pri nas imamo občine, ki štejejo komaj po 80, po 33 ali celo samo 31 duš. Predlog o komasacijah je dovršen in bo v najkrajšem času sprejet in objavljen. Po izvedenih komasacijah se bo število občin reduciralo na kakšnih 350 do 360. Doslej večina občin sploh ni imela nikogar, ki bi ga lahko v pravem pomenu besede imenovali uslužbenec. Občinski uslužbenci na deželi so bili doslej po večini nekakšni privatni organi in so bili marsikdo zaposleni samo od danes do jutri. Pojej pa bodo javno-upravni organi, toda zakon je v tem pogledu precej nejasen. Občinski poslovodje bodo poslej z županom sodelovali vse spise, ki gredo iz občinskih uradov in že samo s tem je moralno dvignjen položaj uslužbencev po podeželskih občinah. K zakonu bomo dobili še dodatno uredbo, občine pa bodo morale izdelati posebne statute. Toda po vsem tem položaj občinskih uslužbencev še vedno ne bo dovolj ugotovljen in se bodo občinski uslužbenci morali pač sami zase še mnogo porigrizati. Če bomo na deželi hoteli uresničiti res dobro komunalno politiko, bomo morali čim prej dobiti še zakon o banovinskih

samoupravah in zakon o samoupravnih financah.

Poročilo o defu

Sledilo je tajniško poročilo, ki ga je podal g. Mohorč. Iz obširnega, temeljitega referata, ki priča o živi aktivnosti Zveze, naj povzamemo samo, da se je delo v minulih poslovnih dobi podvojilo in je predsedstvu naložilo obilo truda in skrbi. Od lanske skupščine pa do danes je odbor prejel 108 dopisov in rešitev ter 3 brzojavke, odpisal pa 358 rešitev, vlog, okrožnic, spomenic in 5 brzojavk, tedaj vsega skupaj 474 poslovnih komadov. Korespondenca je v glavnem obravnavala zelo važne stanovske zadeve občinskih nameščencev, ki so živo posegale v njihove, s težkim trudom pridobljene pravice. Zveza šteje danes 1204 člane in članice, ki so organizirani v šestih stanovskih organizacijah in krajevnih zvezah. Na Zvezo organizacij mestnih uslužbencev v Ljubljani, pri kateri so organizirani tudi stalni delavci, odpade 762 na Društvo mestnih uslužbencev v Mariboru 150, na Krožek mestnih uslužbencev v Celju 83, na Krožek mestnih uslužbencev v Ptuj 24, na Društvo pokrajinskih občinskih uslužbencev za severni del dravske banovine 58 in na Društvo pokrajinskih občinskih uslužbencev za južni del dravske banovine 130 članov in članice.

Predsedstvo je sodelovalo v neštetihi intervencijah in akcijah za obrambo socialnih pravic občinskih nameščencev, prav tako pa so se živahno gibal tudi vse v Zvezi včlanjene organizacije.

Novi odbor

Skupščina je poročilo z zadovoljstvom sprejela na znanje in je nad vse marljivo in iniativnemu tajniku, pa tudi drugi tajnici gg. Pristovovi, izrekla prav toplo zahvalo. Blagajniško poročilo je podal g. Jarec, nakar je bila na predlog revizorja Šnuderla izrečena razrešnica uprave. Po kratkem odmoru je bil nato soglasno izvoljen novi odbor: Predsednik prof. dr. Rudolf Mole, podpredsednik Ant. Brandtner, prvi tajnik Drago Mohorč, drugi tajnik Angela Pristov, blagajnik Janko Jarec, člani uprave direktor Ivo Šubic, direktor Mihael Zavodjal, Al. Kranjc iz Slovenjgradca, Fran Gorjup z Viča, Nace Mihevc, Karel Oblak, Valentin Rejc iz Ljubljane, v nadzorni odbor pa Stanko Šnuderl iz Maribora, Franc Zu-

panc iz Ljubljane in Franjo Štor iz Maribora. Delegat za savezno upravo bo tudi v bodoče podpredsednik Brandtner. Po kratki diskusiji, v kateri so vsi govorniki naglašali potrebo čim večje solidarnosti med občinskimi uslužbenci in potrebo enotne fronte z državnimi in zasebnimi nameščenci, je predsednik dr. Mole izrekel posebno zahvalo direktorju Jančigaju za vso njegovo iniativno sodelovanje, nato pa je kmalu po poldanski uri zaključil lepo uspeši zbor.

Popoldansko zborovanje

Popoldne se je vršila letna skupščina Društva pokrajinskih občinskih uslužbencev za južni del dravske banovine, ki mu pripadajo občinski nameščenci s področja bivše ljubljanske oblasti. Vključil težkim razmeram, v katerih deluje to društvo, čigar člani so razkropljeni po najbolj oddaljenih krajih banovine, je bila udeležba prav zadovoljiva.

Zborovanje je vodil predsednik Gorjup občinski tajnik z Viča. Po kratkem predsedniškem poročilu je o delovanju društva obširno in izčrpano poročal aglini tajnik Korimšek, socialni referent občine v Trbovljah. Z ozirom na novi zakon o občinah in na novo uredbo o občinskih uslužbencih je imelo društvo v pretekli poslovnih dobi za dve tretjini več dela kakor prej. Društvo je v preteklem letu prejelo 139 dopisov, odpisalo pa je 967 dopisov in vlog. Obširno je tajnik poročal o novem zakonu o občinah ter o načrtu uredbe, ki jo je društvo skupno z zvezo predložilo banski upravi. Društvo bo izdelalo tudi načrt novega statuta za občinske uslužbence, ki bo predložen vsem občinskim upravam. Organizacija je med svojimi člani z uspehom organizirala tudi medsebojno posmrtninsko pomoč.

Blagajniško poročilo je podala gg. Oblakova, občinska uradnica z Viča, nakar je bil na predlog revizorja Gučka, občinskega tajnika v Dolenjem Logatcu, soglasno sprejeta razrešnica upravnemu odboru.

V novi odbor so izvoljeni: predsednik Vanko Japelj, občinski tajnik v Trbiču, podpredsednik Anton Engelman, občinski tajnik v Kranju, tajnik Josip Kavčič, občinski redar na Jesenicah, blagajnik Karol Azman, obč. uradnik v Kranju, odborniki pa: Martin Korimšek iz Trbovlj, Perko iz Sevnice in Armeni iz Dol. Toplice. V nadzorstvenem odboru sta Guček in Er. znožnik iz Zirov. Delegati za zvezno skupščino so: gg. Čuk iz Kočevja, Dekleva iz Domžal in Armeni. Izvoljenih je bilo tudi osem društvenih poverljivikov za posamez. ne srece. V upravnem odboru zveze bo zastopal društvo predsednik

Prvo oceno za en komad (brez nagrade) pa je dosegel gosp. Jurčič Josip, Ljubljana; drugo nagrado pa: Grebenc Jožef (Male Lašče), Ivanc Jože (Lašče) in Perhaj Anton (Male Lašče).

leta komisija je ocenila tudi koze, ki jih je bilo razstavljenih v celoti 36, od teh 8 kozlov in 28 koz in kozic. Pri oceni kozov je prejel prvo nagrado gosp. Rožane Franc, drugo pa so prejeli: Langerholz Marija (Skofja Loka), Habjan Františka (Godešiče), Dolinar Janez (Primske) in Marija Cerar (Domžale). Ocenjena koz in kozica pa je izpadla kakor sledi: prvo nagrado: Medvešek Josip (Zgornja Šiška); drugo nagrado: Rožane Franc (Šiška), Poljanšek Ivan (Ljubljana), Dežman Anton (Ježica), Vladiba Alojzij (Ljubljana).

Društvo »Zivalca«, ki je z veliko ljubeznijo priredilo razstavo, ne prejema za velikopolezno organizacijo vsega svojega dela nikakih podpor, in mu moremo zaradi njegovega plemenitega namena in k vsem njegovim dosedanjim posređenim razstavam iskreno čestitati. V svrhu razdelitve nagrad je društvo prejelo od banovine 1300 Din za ovce in 700 Din za koze. Med darili so ovce, koze, kanci, perutnina, goinobi, kanarčki, papražički in morski prašički, in poleg tega še vse polno praktičnih predmetov za rečo malih živali. Nikakor ne smemo misliti, da je s tremi razstavami v tekočem letu program »Zivalca«, odnosno njenega organizatorja gosp. Kristofa že izčrpan, ker nam obeta še nova presenečenja.

Borze

Devize.

Curij. Pariz 20.2775, London 16.34, New York 858.50, Bruselj 72.175, Milan 27.28, Madrid 43.25, Amsterdam 208.57, Berlin 123.35, Dunaj 57.75, Stockholm 84.25, Oslo 82.10, København 73, Praga 15.34, Varšava 57.85, Bukarešta 3.08.

Beograd. London 180.69—182.29, Pariz 224.71—225.83, New York 3955.49—3983.75, New York kabel 3977.49—4005.75, Curij 1108.35—1113.85, Milan 301.74—304.14, Praga 169.90—170.76, Amsterdam 231.07 do 232.43, Berlin 1365.74—1375.94, Bruselj 799.96—803.90 (premijsa 28.5%). Dunaj v priv. kliringu 8.54—8.55.

Dunaj (Tečaj v priv. kliringu.) Beograd 11.55, London 28.73, iMilan 47.89, New York

Rekorden poset veleseljma

Uspeh znižanja vstopnine od 10 na 5 Din

Znižanje vstopnine na veleseljem od 10 na 5 Din je včeraj na praznik privabilo na jesensko veleseljsko razstavo ogromne množice ljudi, in to ne samo iz Ljubljane, temveč zlasti tudi iz podeželja. Popoldne je bila na sejmišču taka gneča, kakor je že nekaj let ne pomnimo. Vrvjenje je napravilo vtis, kakor v letih najboljših konjunktur, ko ni bila tako trda za denar, kakor danes. Ni pa samo znižanje vstopnine zvalilo na veleseljem toliko ljudi, temveč tudi zanimive in privlačne specialne razstave. Zaradi dosedanjega uspeha se je veleseljska uprava odločila obdržati 5 dinarsko vstopnino do konca veleseljma.

Tekmovanje harmonikarjev

Kar pa je včeraj še posebno privabilo občinstvo, je bila tradicionalna tekma harmonikarjev, ki se je pričela že ob 9. dopoldne in se je končala v poznih popoldanskih urah. Za tekmovalce je bilo prijavljenih 65 harmonikarjev, predvsem iz naše banovine, eden pa je bil tudi iz Niša. Po izbiri tekmi je ob treh popoldne ostalo le še 23 tekmovalcev, in sicer v mladinski skupini 4 tekmovalci, v diatonični lažji skupini 5 tekmovalcev, v teži 4 tekmovalci, v kromatični teži 4 tekmovalci, v skupini za državno prvenstvo na diatonični harmoniki 4 tekmovalci in v skupini za državno prvenstvo na kromatični harmoniki 2 tekmovalca.

Zvečer je komisija razglasila naslednje rezultate: v mladinski skupini je prejel prvo darilo Viktor Perper iz Ljubljane, drugo Ludvik Lombard iz Nove vasi pri Rakeku in tretje Anton Rakar iz Litije; v diatonični lažji skupini: prvo darilo Slavko Strnen iz Kranja, drugo Vampelj Anton iz Dobrave in tretje Fran Štar iz Vrhopolja; v diatonični teži skupini: prvo darilo Ciril Briclej iz Štepanje vasi, drugo Ivan Magister iz Gornjih Gamelnjev in tretje Jože Jurman z Glinca; v kromatični teži skupini: prvo darilo Stane Milan iz Celja, drugo Božo Jovarovič iz Niša in tretje Anton Herman iz Loke pri Trbovljah. Vsi navedeni so prejeli kot darila velike in male srebrne plakete in bronaste plakete.

Državno prvenstvo v diatonični teži harmoniki je bilo priznano Cirilu Bricleju iz Štepanje vasi, državno prvenstvo na kromatični harmoniki pa Radolfu Pilihu iz Maribora. Oba državna prvaka sta prejela vsak po eno zlato plaketo in vsak po en velik srebrni prehodni pokal, ki ostane nagradjenemu po treh zaporednih zmagah kot dar.

Izredna živahnost na sejmišču

Ljubljana, 8. septembra. To je bil res prvi jesenski praznik. Leta, solnce, brez kaplice dežja, je očivil Ljubljano kakor le malokdaj. Povsod je bilo opaziti nenavadno vedrost kljub osme-mu dnevu v mesecu. Zlasti, o, kar neobičajno živahno so pa bile ceste, ki vodijo na veleseljem, tako žive, tako pisane kakor le ob največjih praznikih. Ljubljana se letos res zna, kadar je treba, odeti praznično. Pa tudi ljudje so nekam drugačni, nič več tako zaspani in počasni, kakor so bili nekdaj. Bela Ljubljana postaja vse bolj velikomestna.

Tam pred veleseljem je bilo skoro ves dan, zlasti popoldne po tretji uri življenje, kakor da je šlo za kako svetovno razstavo — ne pa za »Ljubljano v jeseni«. Avtomobili, vozovi, viki in krki in nepregledne množice so se stekale pred vhodom na veleseljski prostor, ki je bil podoben že ob pol štirih velikanskemu panju imenito razporeženega ljudstva — os, čebel, čmrljev, sršenov, velikih in majhnih muh, ki so izbirčno in kritično begale od paviljona do paviljona.

To pot se je »Ljubljana v jeseni« res postavila, tako se je odrezala, da se je celo naš n'koli zadovoljni podeželan zadovoljno smehljaj ob vsakem koraku. Ljud-

Pri nakupu čevljev polaga vsak odrasel človek pažnjo ne samo na cenost, temveč tudi na prijetno nošnjo. Te prednosti se dosežejo s **PALMA GUMIJEVIMI PODPETNIKI**.

Zakaj ne pazijo stariši pri nakupu otroških čevljev tudi na to da so čevlji opremljeni s **PALMA GUMIJEVIMI PODPETNIKI**. Prijetna elastična hla, zato zdravo, trpežno in poceni.

Dobite jih pri vsakem čevljarju.

Jugosi. izdelek.

629.17, Pariz 35.52, Praga 25.30, Curij 175.44, 100 S v zlatu 128 S papir.

Elekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 243.50 — 244, za oktober, december 244 do 245, 7% investicijsko 50 — 53, 4% agrarne 27 — 29, 8% Blair 35.75 — 36, 7% Blair 32.50 — 33.50, 7% Drž. hipotekarna banka 46 den., 6% beguške 37 — 38, Narodna banka 3600 — 3750, Priv. agrarna banka 228 do 230.

Beograd. Voja škoda 243 — 243.55 (243 zaklj.), za oktober 243.50 — 244, za decembar 245 — 246.50, 7% investicijsko 52.50 do 53.50 (53 zaklj.), 6% beguške 37.50—37.70 (37.65, 37.10), 7% Blair 34 bl., 8% Blair 35.75 — 36.25, 7% Drž. hipotekarna banka 51, 49 — 51, Narodna banka 3600 — 3700, Priv. agrarna banka 229 — 230.

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 12.81, Državne železnice 15.35, Trboveljska 12.66, Alpine Montan 11.25.

stva iz okolice in dežele je bilo nenavadno veliko.

Senzacija dneva pa je bil nedvomno ti-sti orjak, doma tam nekje iz Bosne ponosne, ki ima tako moč v čeljustih, da je potegnil z živimi človeškimi telesi nabito poln tovorni avto za seboj ter ga res v nemem strmenju začuden množice vozil po sejmišču. Gospoda! To ni šala — z zobmi prepeljavati 8000 kg! Stevo Ebje je res junak. — Po peti uri bi se bila pa kmalu pripetila nesreča. Nek: radovednež, bog se usmilil njegove radovednosti, je zlezel pod avto in od tam opazoval korenjaka, ki je na vso moč poskušal premakniti avto. Le srečnemu naključju se je zahvaliti, da je pravočasno zlezel izpod 8 tisoč kilogramov. Zakaj, v trenutku, ko je orjaku uspešo potegniti avto k sebi, je radovednež, mel glavo le pol metra od zadnjega kolesa. »Drznega« gledalca je rešila neka dama. In bosanski orjak je ob navdušenih vzklikih silno množice slovesno in nemoteno potegnil avto z zobmi nekaj metrov daleč. Zares nenavadna atrakcija.

Gneče, kakršna je bila danes po vsem prostornem sejmišču Ljubljana naibzje ne pomni. Zlasti: nevarna je bila v paviljonih, obupna pa tam, kjer točijo očete trapisti svoje likerije in prodajajo damam čokoado. Pripomniti je treba, da so damo kupile čokolado šele potem, ko so si skomine potolažile s tem ali onim eliksirjem. Seveda pa je bilo mnogo pokušanja tudi drugod, zlasti pri Dolenjih in pri banovinski razstavi vin.

Tako-je se je človek prignjavil do razstave »Zivalca«, kamor ga je zvalilo skoroda velikonočno kikirikanje precej velike vojske petelinov in rahlo cvilenje morskih prašičkov, ki so zlasti ugajali našim nadebudnim mačkam. To godbo morskih prašičkov in močatih petelinov so res harmonično pospeševali golobi in kokoši.

Ob vsem tem je seveda bilo veliko več sodobne stvarnosti iz raznih tehničnih strok, ki so imele posebne vrste oboževateljev. Resni močje, malo mrki in zamišljeni so se zanimali za razne poljedelske stroje. Veliko pozornost je vzbujala domača trvdka, ki izdeluje motorne mlatilnice in črpalke za gnoj na motorni in ročni pogon. Marsikdo je začuden obstal, da tudi mi zmoredno take stvari. A kako ne, ko naš: fantje tudi že etala sami izdelujejo. Danes je tam okrog bila še posebno huda gneča.

Podoba, ki jo je pa nudil veselili prostor, poseka kar vse ostale. Tam je bilo toliko življenja, toliko živ-žava, toliko kupčije, sladke, mokre, mastne itd., da je moral biti sleherni: potolažen. Varieté je seveda žel danes še posebno priznanje ogromnih krdel, pa tudi drugod je bilo vse v velikem obratu.

Današnji dan na veleseljem je bil živa podoba našega smotrnega dela, našega optimizma in našega veselja do življenja.

Zvočni kino Ideal

Danes nepreklicno zadnjikrat Ob 4., 7. in 9. zvečer.

LUCIE ENGLISH

v vlezabavni burki komičnih zapletitajev, smeha in dvopitov

Nedolžnost z dežele

Smejali se boste do solz!

Iz življenja in sveta

Nočna klinika

Zdravilišče za ljudi, ki ne morejo spati

Stuttgartski zdravnik dr. Breuninger je odprl nenavadno sanatorij, ki bo sprejemal samo paciente z nespečnostjo. Ta sanatorij jim bo na razpolago samo ponoči in tudi ostala praksa v njem je precej nenavadna.

Čez dan bo pacient lahko vršil svoj poklic, a zvečer, namestu da bi šel domov spat, odide pač spat v Breuningerjevo »nočno kliniko«. Najprvo se mora v sprejemnici izpovedati zbiranju vseh skrbi in težav, ki mu ne dajo spati.

Zdravljenje je psihoterapevtsko, a vendar uporablja Breuninger tudi fizikalne metode (samo kemičnih uspalil ne nobenih). Zdravnik spremlja bolnika v njegovo sobo, ki je poslikana z živimi akvareli, zlasti s

pisanimi rastlinskimi motivi. To vpliva na nespečnega baje pomirjevalno. Pacient ostane potem nekaj časa sam in si izbere kakšno primerno štivo. Posebno sv. pismo je za to svrhu baje zelo uporabno. Po potrebi ga potrkirajo še z masažo senc in tilnika. Ko je pacient legel, pride zdravnik ponovno, ugasni luč in ostane še toliko časa v temni sobi, da pacient zaspi. Njegova navzočnost zelo pospeši ta trenutek.

Večinoma se bolnik že po nekoliko dneh nauči spati, nakar ga poskusno za nekoliko noči pošljejo domov spat. Če tu ne najde spanja se vrne v kliniko in tu ga zdravijo potem po psihoterapevtski metodi toliko časa, dokler ni sposoben tudi doma trdnega spanja.

Z baskovsko čepico in ustnikom

Tardieu, bivši francoski ministrski predsednik, na počitnicah.

Najdba dragocene zemljepisne knjige

Profesor Jordan Ivanov, član sofijske univerze, ki je nedavno odkril v ruskem samostanu starobolgarski giagolski rokopis, je našel te dni v vzhodni Bolgariji geografsko učno knjigo arabskega učenjaka Idrizija. Original te dragocene knjige je bil napisan l. 1154, a se je pozneje izgubil in danes so znani le še trije njegovi prepisi, ki jih hranijo v knjižnicah v Parizu, Londonu in Carigradu.

Pravkar odkriti rokopis je najboljši od vseh znanih prepisov. Vsebuje 70 barvnih zemljevidov in opis Balkanskega polotoka ter očit prvotne bolgarske domovine v področju Volge. Prepis je oskrbel Arabec Ahmed Ali Kudžuhiri. V 18. stoletju je kupil ta rokopis šumenski guverner šerif paša ter ga izročil svoji džamiji Tumbul. Rokopis se zdaj prevaja ter vsebuje dragocene podatke glede na položaj Bolgarije pod bizantinskim gospostvom.

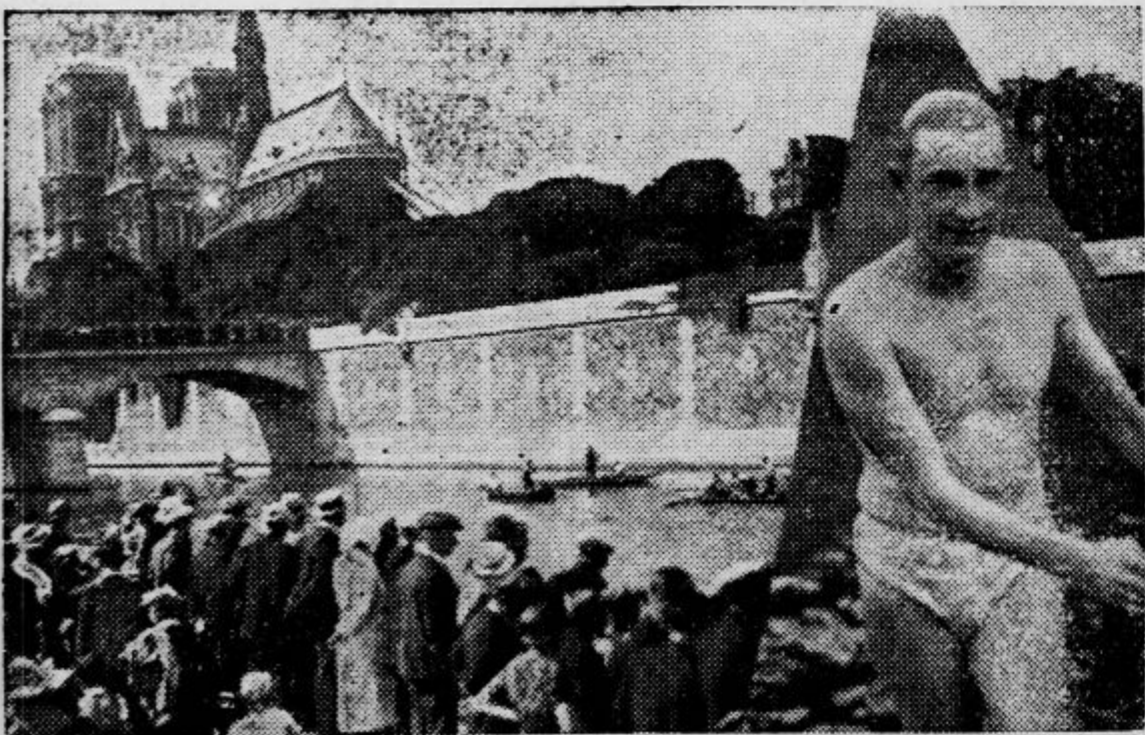
Novi van Dyk

V birminghamskem muzeju so pri nedavnem snajenju prostorov odkrili sliko, ki jo je nedvomno napravil slovit holandski mojster van Dyk. Sliko sta kupili dve sestri v Stratfordu in sta plačali zanjo samo 10 šillingov.

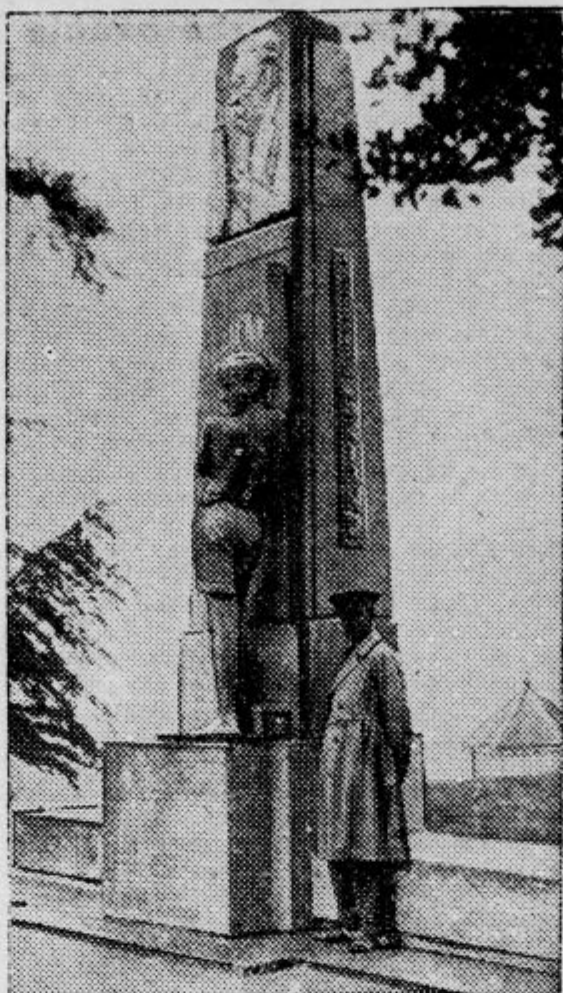
Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

Po Parizu...

Slika s plavanja po Parizu (v ozadju cerkev Notre Dame). V težki preizkušnji, katere se je lotilo 200 plavavcev, je zmagal znani svetovni rekorder Jean Tais, ki si je s tem priboril francosko prvenstvo na vseh progah.

Spomenik velikemu evropskemu državniku

kipar A. Beaufils pred svojim delom, spomenikom Aristidu Briand, ki so ga postavili v državnikovem rojstnem kraju

Odmevi iz Nemčije

Napredek

Staro kaznilnico v Brandenburg, ki je bila že dalj časa prazna (izpraznili so jo kot eno najbolj zastarelih in nezdružljiv pruskih kaznilnic), so spremenili v koncentracijsko taborišče za politične jetnike.

Zakonolom rešuje plemo.

K novemu predsedniku zdravniške družbe v Mannheimu je prišel te dni več nego 70 letni tajni svetnik Heuck z izpovedjo, da je pred kakšnimi 40 leti preuščeval z ženo Žida Nettla. Njen sin, sedaj 40 letni kirurg Nettel, je njegov lastni, čisto arijski sin in zavoljo tega naj bi ga ne izključili iz zdravniške prakse pri bolniški blagajni. Želji tajnega svetnika so, to upoštevajo, ugodili...

Nemčija paradira

Celo škornji berlinskih čistilcev kanalov stoje strumno v vojaški vrsti

Ženin v kletki

Pristno ameriško maščevanje zapuščene neveste

Na neki farmi v bližini Toronta, prestolnici kanadske province Ontario, so se odigrali po poročilih ameriških listov tragični prizori med dvema zaročencema.

Na farmi, kjer je živel nevesta, je stala nekakšna kletka. Tuji niso smeli niti na dvorišče, kaj šele v kletki. Tako se je zgodilo, da je neki popotnik čisto slučajno odkril stvari, o katerih poročajo naslednje vrstice:

Ženin je zadnje čase precej zanemarjal svojo nevesto. Očitno je bilo, da je poklonil svoje simpatije drugemu dekletu, prijateljici svoje neveste. Ta pa ni bila slepa. Videla je, da so ženini obiski čedalje redkejši, dokazi njegove vdanosti pa čedalje hladnejši. Zato je sklenila, da jo ženinu zagode.

Ko je nevesta izvedla, da zahaja njen fant na obiske k njeni prijateljici, je pripravila zvečer v kletki mizo s stolom in ležiščem. Ženin je prišel in se je hotel po kratkem obisku posloviti. Tedaj pa mu je nevesta ukazala, da mora pred odhodom stopiti v kletko. Ženin je, nič hudega sluteč, ugodil njeni želji. Ko pa je bil za palčami, je nevesta urno zapahnila in zaklenila vrata. Ženin je postal njen jetnik in nevesta mu je vsak dan nosila zajtrk, kosilo in večerjo ter mu podajala jed skozi palice. Ne prošnje ne grožnje niso pomagale obupanemu ženinu.

V svojo sramoto je moral ženin, ki je sprva menil, da gre le za šalo, spoznati, da je postal žrtev ženske ukane. Presedel je torej pol s humorjem, pol v jezi tri tedne v zaprti kletki. Ne prošnje ne srd mu nista pomagala iz zagate, kajti farma je bila oddaljena od cest in ljudi in če bi še tako vpil, bi ostal njegov glas resnično glas vpilčega v puščavi.

Naposled je privedel pot mimo farne na dvorišče nekega potnika. Ženin mu je potolil svojo bol in potnik je šel naravnost na policijo. Nevesta se je umaknila šele oboroženi sili in zbežala neznan kam. Seveda je s tem popolnoma razdrila zaroko. Toda tega se je najbrže zavedala še preden je zaprla ženina v kletko. Ženin je vložil proti nasilnici trdno in zahteval od nje poleg moralnega zadoščenja še gmotno odškodnino v znesku 50.000 dolarjev.

Tragični konec dveh švicarskih letalcev

Katastrofa v višini 1000 m — Drugi letalec je izginil na prekoafriškem poletu

V bližini Chaux de Fonds v Švici je strmoglavilo na tla iz višine 1000 m vojaško letalo, ki ga je vodil nadporočnik Friderik Zulauf.

Kakor pripovedujejo očividci in je ugotovila tudi preiskava, se je nesreča zgodila zaradi zloma peruti. Zulauf, ki so ga prištevili med najboljše mlade švicarske pilote in so si od njega obetali še veliko stvari, se je skušal rešiti s padalom, a ni mogel pravočasno skočiti iz aparata in se je s tem vred raztrščil.

V istem času, ko je švicarska javnost pod vtisom te velike nesreče, so na poti ekspedicije, da bi našle živega ali mrtvega drugega, tudi v mednarodni javnosti dobro znanega švicarskega letalca, Karla Nauerja, ki se je podal že v maju na velik polet iz Evrope v Avstralijo. Med potjo pa si je zamislil, da bi poskusil tudi polet preko črne celine, iz Kapskega mesta do Londona, da bi potolkel rekord ge. Amy Johnson Mollisonove. V sijajnem poletu je dospel tudi v resnici do Kapskega mesta, a ko se je v začetku avgusta odpravil od tam, je izginil brez sledu na poti od Bome, glavnega mesta Belgijskega Konga, v Banano, ob izlivu orjaškega istoimenskega veletoka v Atlantski ocean.

Razdalja med Bomo in Banano znaša kakšnih 100 km, a dežela, ki je že sama na sebi dovolj odljudna in samotna, je v tem koncu pravi pekel samih strupenih močvirij, nepredornih goščav in divjih, neraziskanih vodnih tokov, polnih vrtincev, skal, peščenih sipin in mrzlice. Niti zamorski domačini se ne podajajo radi v to ozemlje. Ves promet se vrši z ladjami po glavnem toku mnogo kilometrov širokega Konga, ki je sam poln brzic, kataraktov, sipin in vrtincev, zlasti pa v slovitom »Hudičevem kotlu«. V teh krajih, ki niso v posameznostih zarisan točno v nobeni karti, je kaj lahko izgubiti v zraku orientacijo in leta-

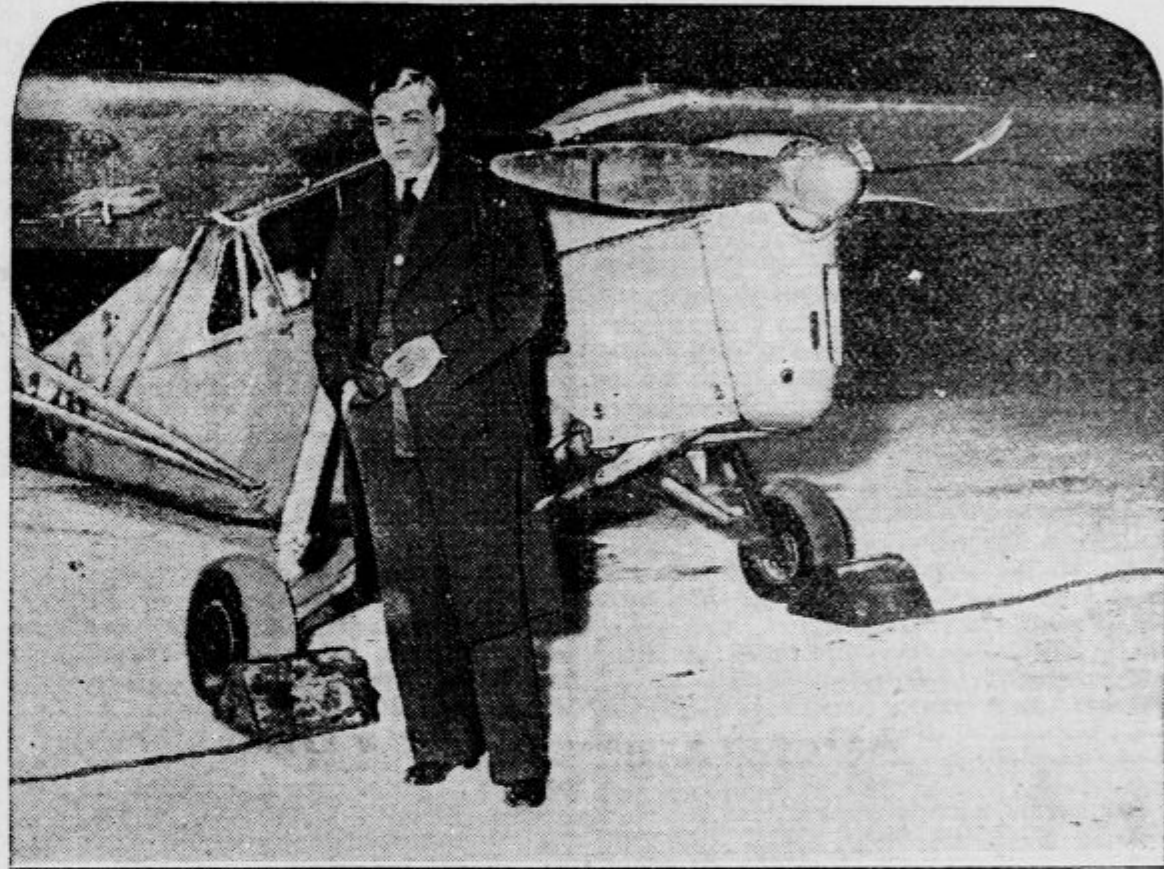
lec, ki pristane hote ali po nesreči na teh tleh, nima skoraj nobenega upanja, da bi

Friderik Zulauf

prišel še kdaj do obljubljenih krajev ali da bi ga našle kakšne rešilne ekspedicije.

Brčkone je Nauer s svojim letalom padel v kakšen vodni tok in je potem še manj upanja, da bi našli ostanke njegovega trupla in njegovega aparata. Vsekako so bili vsi dosedanj poskusi, da ga najdejo, zaman, čeprav so razpisane za najditelja velike nagrade.

Zadnja slika izginolega Nauerja

Advokat — berač

Pred budimpeštanskim sodiščem se je moral zagovarjati zaradi beračenja bivši peštanski odvetnik dr. Tibor Szilassy. Mož je prišel na ravno v neverjetno raztrgani obleki. Szilassyju je sedaj 57 let, kaže pa jih mnogo več, ker je zadnja leta trpel neverjetno pomanjkanje. Od leta 1914 do 1924 je bil član budimpeštanske odvetniške zbornice. Aretiran je bil zaradi beračenja. Stražniku, ki ga je vprašal po poklicu, ni mogel dati zahtevanega pojasnila, zato ga je odvedel na policijo. Tam je izjavil, da je pribral 58 par in je bil zato obsojen na 24 ur zapora.

Otresite se nemške mode!

Pariški jesenski klobuki

Jesenske bluže po pariških modelih

DOBRO JE, ČE VEŠ...

da se je pojavil v Kašgarju dr. Nils Amboit, član ekspedicije Svena Hedina v Azijo, ki je bledil zadnjih osem mesecev po Turkestanu in so ga že smatrali za izgubljenega;

da se navzlic toliko hvalisani motorizaciji sodobnega prometa konj na švedskem vedno močnejše uveljavlja in da je danes v prometu 20 odstotkov več konj kakor pred nekaj leti;

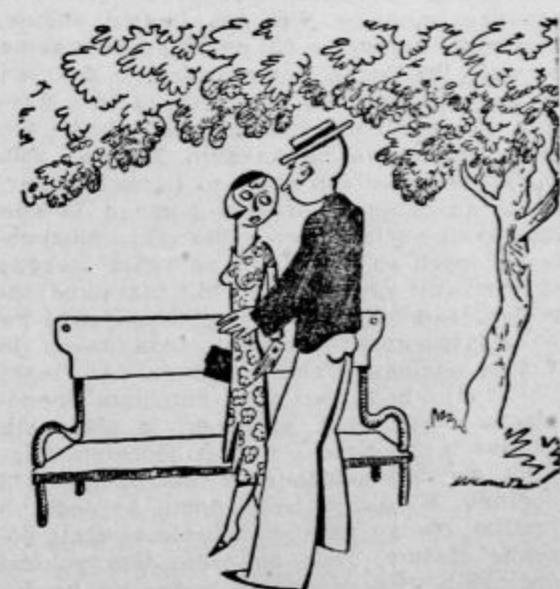
da se je omožila v Bruslju pravnujka ruskega pesnika Puškina, z imenom Natalija Puškin. Za moža je vzela ruskega emigranta barona Grävenitza;

da trpijo angleška podeželska mesta silno pomanjkanje vode, ki je nimajo niti toliko, da bi lahko napojili svojo živino. Kmetje prodajajo žival za vsak denar, samo da jo očuvalo pogina zaradi nedostajanja vode.

ANEKDOTA

Majhen bankir je nekoč potožil baronu Rothschildu, da je neki njegov dolžnik odpotoval v Carigrad, ne da bi mu pustil zadolžnice. »Veste kaj,« je dejal Rothschild, »pišite mu, naj vam nemudoma plača 50 tisoč frankov, ki vam jih je dolžan.« Nato bankir: »Saj mi ni dolžan 50.000, ampak samo 10.000 frankov.« »Seveda,« je nato pripomnil Rothschild, »ampak 50.000 morate napisati zato, da bo priznal teh 10.000, ki vam jih dolguje.«

VSAK DAN ENA

»Gospodična, ali naj sedeva na to klop?«
»Ah, gospod, saj me hočete samo poljubiti!«
»Ne, pod častno besedo, ne!«
»No, potem pa ni treba, da se prej vsedeva!«

SPORT

Medklubske dirke ASK Primorje

Na dirkališču Hermežanov so se večerjale zanimive kolesarske tekmovalne. Kolesarska sekcija Primorja, ki je prejšnja leta začela živatari, se je pod vodstvom novega načelnika pošteno potrudila. Stanka prebudila k novemu življenju in letos organizirala tekmovalne, ki ga je lani ostala našim kolesarjem na dolgu. Upravičeno pritožbam je s tem ugodeno, tembolj, ker je sekcija branila dva prehodna pokala, za katere so se kolesarski klubi, seveda, želeli še boriti.

Okoli 500 ljudi je prišlo na sonce ter od začetka, ob pol treh, do konca, ob sedmih zvečer, vztrajalo na svežem zraku. Gledalci so mestoma z živim interesom sledili razvoju tekmovalca, saj je tudi bilo par točk vmes, ki so potekle izredno napeto. Organizacija prireditve je bila prav dobra in so sledile posamezne točke, z nekaterimi neizogibnimi odmore vmes, naglo drugače drugo. V naslednjem rezultatu:

Po otvoritvenem pozdravnem krogu, v katerem je 27 dirkačev, članov klubov Primorje, Celje, Maribor, Avla - Beograd, Sava - Ljubljana, Hermes, Zarja, Vrhnikar in Ljubljana, predstavilo občinstvu, se je pričela prva točka.

Dirka klubov. Nastopilo je troje moštvev, Primorja, Hermes in Celja, vsako po štiri dirkače. V dirke na treh krogih (krog 429 m), ki jih je predikalo vsako moštvo, se je vsaki prvi plasiral za finale prvih, in vsaki drugi za finale drugih. V finalu prvih, zopet tri kroge, je prišel prvi na cilj Grabec, Primorje, v času 2:09, drugi V. Kačič, Hermes, za pol kolesa, tretji Kesič, Hermes. V finalu drugih pa je bil placement: 1. Zerkal, Primorje, 2:20, 2. Kalan, Hermes, 3. Zanoškar, Hermes.

Dirke vojakov ni bilo, ker se ni nihče prijavil.

Dirka s tekmo. Trije krogi. Prvega so morali dirkači preteči po vseh šestih seboj krogih. Ostala dva kroga so dirkali. Startalo je 11 dirkačev, prvi je prišel po vseh šestih krogih, ki je ohranil vodstvo tudi na kolesu. Rezultati: 1. Trobec, Sava, 2:53; 2. Krušič, Primorje; 3. Kajtner, Celje.

Rekord na 200 m. V letnem startu je Grabec, Primorje, predizdal razdaljo 200 m v 13,5 sekundah in s tem postavil jugo-rekord na tej progi, ki se v Jugoslaviji še ni vozila na dirkališču.

Dirka parov (za prehodni pokal župana). Ta dirka se je izvajala po vzoru šestdnevne dirke. Vsa dolžina je znašala 20 krogov, ki so jo predikali izmenoma po dva dirkača, tako da je za vsak par dirkal ob gotovem času samo po en dirkač. Zamenjava je bila dovoljena vsak čas. Le poslednjih 5 krogov je moral dirkati za vsak par samo en dirkač. Borba se je v glavnem vršila med paroma Grabec-Zerkal, Primorje, in Kačič-Zanoškar, Hermes, pri konkurenci šestih parov. Poslednjih pet krogov sta vozila v ostri konkurenci Grabec in Kačič. In je padla odločitev šele na cilju, ki ga je Grabec rezal par centimetrov pred Ka-

čičem. S tem si je Primorje dokončno priborilo županova pokal v svojo last. Tretji za Kačičem je privozil v cilj Močnik, SK Sava.

Stafetna dirka. V borbo za pokal bana so poslele tri stafete: Primorja (Krušič, Kosmina, Zerkal, Grabec), Hermes (Kalan, Zanoškar, Kesič, Kačič), Celja (Lampret, Kajtner, Fabjan, Zupanc). Vsak dirkač je imel prevoziti po 5 krogov, skupno torej 20 krogov. Borba se je zopet vodila med Hermežani in Primorjani. Predaja med Kosmino in Zerkalom je bila brezhibna in je Zerkal pridobil par desetih metrov. Pač pa je od njega Grabec zelo nerodno prevzel, tako da mu je Kačič ušel za 50 m. Borba med njima je bila zelo napeta. Končno je zmagašla rutina. V zadnjem krogu je Kačič prežgodaj zbehal in ga je rutinirani Grabec v krivulji pred ciljem stisnil. V cilj je prišel dobrih 20 m pred Kačičem, Celjan Zupanc je privozil v cilj kot tretji. Primorje si je priborilo že drugi pokal bana in ga bo sedaj ohranilo trajno.

Dirka ciljev. To tekmovalno spada med najzanimivejše, obenem pa je za vozače zelo naporno. Od 12 krogov je vsaki tretji cilj in se jih kvalificira prvih pet: dirkač, ki zbere največ točk, zmaga. Rezultat je bil: 1. Rozman, Maraton, 8:04,1, 21 točk; 2. Močnik, Sava, 19 točk; 3. Zerkal, Primorje 14; 4. Stin, Vrhnikar 9; 5. Kalan, Hermes 6.

Dirka z motornim vodstvom. Nastopila sta samo Kačič in Rozman. Zmaga je Kačič z naskokom skoro celega kroga (na motorju g. Stapančič), pri čemer je treba vpoštevati, da je Rozman vodil slučajno navzoč motorni vozač brez vsake priprave. Kačič je 20 krogov prevozil v času 11:48,4, povprečna hitrost 43,620 metrov na uro.

Dirka vozačev, ki niso dosegli prvega mesta. Na 10 krogov je startalo 11 dirkačev: 1. Mesarović, Avla, 7:01,4, 2. Zupanc, Celje; 3. Hamberger, Zarja.

Tolajlna dirka. 10 dirkačev na 5 krogov: 1. Kalan, Hermes; 2. Kosmina, Primorje; 3. Zanoškar, Hermes.

Rekord na 500 m. Grabec je prevozil še pol kilometra za rekord na dirkališču in postavil marko 39,1 sekunde. Nato je predsednik kluba g. nač. Sanci otvoril razdelitev nagrad. Zahvalil se je zastopniku g. bana g. Borštarnju za udeležbo na prireditvi, pravtako g. Rupniku kot zastopniku g. župana. Cestital je zlasti Hermesu, ki je z zgraditvijo dirkališča omogočil take prireditve. Zastopnika g. bana in g. župana sta predala pokale zmagovalcem Grabcu in Zerkalu, načelnik sekcije g. Stanko pa je razdelil ostala lepa darila.

Obenem se je izvedlo žrebanje za prihodnostno loterijo, kolo je zadel številka 1551 (javil se ni nihče) moško uro št. 19 (Jožina Fran. dijak), ogledalo tvrde "Spectrum" št. 977, balanco št. 1737 (Bratož Stane, dijak).

Atletsko prvenstvo LHP

Na večeršnjem mitingu za atletsko prvenstvo LHP v Ljubljani je zmagala Ilirija s 1477 točkami pred Ateno — Razveseljiv razmah naše ženske atletike.

Ljubljana, 8. septembra.

Ženska lahka atletika je že od l. 1929 počivala in še onih nekaj predstavnic te lepe sportne panoge, ki so se v prvem navdušenju zanjo povzpelle do nekaterih lepih uspehov doma in na tujem, je moralo prenehati z aktivnim delom. Klubi z rednimi izjemami ženske atletike niso več posvečali dovolj pozornosti, še manj podpore in umevanja pa je našlo prizadevanje pešice idealnih delavcev v lahkoatletskem savezu, kjer so ženske discipline igrale zmerom, bolj podrejeno vlogo, dokler niso sploh običajne na mrtvi točki.

Ko se je ženska lahkoatletika sport po letih skoraj popolnega brezdolja reorganiziral in se hkrati priključil ženskemu savezu, ki je edini preskrbel ženskim sportom primerno mesto med ostalimi, se je začelo med klubi in mlado žensko generacijo novo življenje na igriščih. Danes je LHP organiziral prvo revijo svojih lahkoatletskih sil, ločeno v Ljubljani in Mariboru. Predstavil nam je za kratko dobo delovanja impozantno število mladih in idealnih atletin, ki z nekaterimi izjemami sicer niso mogle pokazati velikega znanja, zato pa so po udeležbi dokazale, kako potrebna je bila reorganizacija v ženski lahki atletiki in kako hvalježno in koristno delo so prevzela vodstva klubov, da so spet dala dekletu priložnost za smoterno sportno udejstvovanje. Tudi odziv občinstva, ki je po pametnem sklepu prirediteljev lahko postopilo prireditvev brez vstopnine, je bil zgoren dokaz, da ima ženska atletika spet dovolj pristašev. Telovadišče ljubljanskega Sokola je razen tega eden najidealnejših prostorov za slične prireditve, tako da se mora LHP in njegovim delavcem za današnjo prireditev v vsakem oziru čestitati. Želimo, da bi naša ženska mladina spet našla pot nazaj v sportno življenje in spet znova stremela za uspehi.

ISSK Maribor v Celju

ISSK Maribor : Jugoslavija 9:1 (3:0)

Na igrišču »Pri skali« kletje je bila popolnoma prijateljska nogometna tekma med Mariborom in Jugoslavijo, v kateri so prvi zmagali visoko in zasluženo. Gostje so pokazali komornatno in tehnično igrarstvo, ki so bili ves čas v veliki premoči. Moštvo Jugoslavije je igralo primitivno in neenotno ter je le redko prodrla do vrat. Tekmo je sodil g. Ochs objektivno. Gledalcev je bilo 250.

V predtekmi je rezervna Atletikom porazila moštvo SK Žalca z 9:0 (3:0).

Železničar, Zagreb : Hermes

Jutri ob 16.30 na igrišču Hermes.

Ob 15. predtekm.

Jutri nastopi po daljšem presledku v Ljubljani prvorazredni zagrebški Železničar. Moštvo tega kluba je že večkrat gostovalo v Ljubljani in vselej zapustilo dober vtis. Moštvo igra sicer ostro, toda fair in brzo. Telesna kondicija jim dovoljuje da vzdržijo hiter tempo. Sicer so pa stalni debutanti v zagrebškem I. razredu.

Tekma se bo vršila na igrišču Hermes.

jutri ob 4.45 zjutraj na kolodvoru: Ostrata, Lejka, Puk, Osterman, Bručan Lado. Vodja pota je g. Ostrata. Atleti Zupan, Starman, Gregorka in prej omenjeni na pridejo drevi ob 19. na obvezen sestanek na igrišče.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Drevo ob 19. strogo obvezen sestanek v tajništvu za: Logar, Ula, Brvar, Strnad, Baum, Pišek II., Boncelj II., Pupo, Caleari, Terček, Petrič, Svetič III.

TKS Slovan. Drevo ob 20. v gostilni pri »Sokolu« obvezen članski sestanek nogometne sekcije. Ceglar in Kolarič sigurno!

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Jutri ob 16. naj bodo na igrišču sledeči igralci: Oblak-Burja, Ferjan, Serbec, Glavič, Krečič, Košenina, Čebolin, Skrajnar, Prtmar, Zalokar, Mokorel, Karž, Ozebek, Brodnik, Ninković. (Mokorel, Čebolin sigurno!).

Zmaga Avstrije za srednjeevropski pokal

Avstrija : Ambrosiana 3:1 (1:0)

Dunaj, 8. septembra. Z vsemi vnanjimi znaki sportne senzacije, kakor je tudi Dunaj le redko doživi, se je danes odigrala finalna tekma za srednjeevropski pokal med domačo Avstrijo in milansko Ambrosiano. Stadion je bil že uro pred pričetkom gostu zaseden, tako da je bilo navzočih najmanj 60.000 oseb. Med častnimi gosti je bilo opaziti ministra Feja, zastopnike domačih sportnih organizacij in tudi veliko število znanih sportnih voditeljev iz inozemstva.

Italijansko moštvo je prišlo na stadion prepozno, ker si avtobus zaradi ogromne prometa okoli igrišča ni mogel izsiliti dohoda. S četrtino zamudo je igra začela Avstrija, ki je kar takoj prevzela vodilno vlogo in stalno napadala, izsilila pa samo serijo kotov. Šele v 44. min. je bil Vierter »foulant« v kazenskem prostoru in zato prisojeno enajstmetrovko je spremenil Sindelar v 1. gol za Avstrijo. Razmerje kotov 8:2 kaže najbolj, v kakšni premoči so bili Dunajčani.

Tudi druga polovica igre ni pokazala drugačne slike. Dunajčani so bili, dasi so njihovi krilci igrali znatno počasneje kot italijanski, stalno v napadu in so dosegli še več kotov zaporedoma. Ambrosiana se ni mogla otresti premoči, pa se je dala zavesti še v ostro igro, kar je imelo za posledico, da je sodnik izključil branilca Alledandija in desno krilo De Mario. Po daljšem obleganju se je končno v 26. min. posrečilo Sindelarju zabiti drugi gol. Italijani se še niso opomogli, toda Meazza je vendar v 40. min. spravil žogo v mrežo, kar pa je že 2 min. pozneje Sindelar izrazil s tretjim in zadnjim golom. Tekmo je sodil češkoslovaški sodnik Cejnar.

S to zmago s' je Avstrija priborila za letos srednjeevropski pokal.

Službene objave LNP

(S seje p. o. dne 8. septembra 1933.) Navzoči gg.: Kuret, rav. Setina, Novak, Zupanc, Skuhala, Oman, Starec, Kosirnik, Brumen, Anko, Vrhovnik.

Določila se kvalifikacijski tekmi za vstop v podsavezno ligo 17. septembra Elan : Celje v Novem mestu in 24. septembra v Celju. — Izjemoma se dovolita propagandni tekmi pod navedenimi okolnostmi SK Javornik in SK Muri, in sicer Javornik : Logatec 8. t. m. v Logatcu in Mura : Drava, Ormož 10. t. m. v Ormožu. Drava, Ptuj, se opozarja, da si mora sama izbrati nasprotnike za odigranje poskusnih tekem in to sporočiti MO v Mariboru in LNP.

Opozarjajo se vsi klubi, ki so prejeli pozive za izpolnitve podatkov igralcev za savezno kartoteko, da jih sporoče najpozneje do 20. t. m., ker bodo v nasprotnem primeru črtani iz seznama ter klubi ne bodo smeli z njimi nastopati.

Rezervira se SK Korotan v Kranju 1. 10. t. l. za njegov sportni dan.

Prijava mednarodne tekme med reprezentanco Kavovca in reprezentanco Gradca dne 8. t. m. v Kavovcu se vzame v znanje in odpošlje JNS. Dovolj se nastop v tej tekmi igralcu Zarkoviću Franju.

Odobrijo se prijateljske tekme: Celje : Olimp 10. septembra v Celju; Domžale : Reka 8. t. m. v Domžalah; brzoturnir Hraština 10. 9. v Hraštniku, na katerem sodelujejo klubi Sava, Sevnica, SK Zagorje, Rudar in SK Hraština; Dobrna : SK soštanj s predtekmom Rudar II. : Dobrna II. 8. t. m. v Trbovljah; SK Zagorje : Retje s predtekmom obeh rezerv 8. t. m. v Zagorju; Svoboda, Zagorje : Amater s predtekmom obeh rezerv 10. t. m. v Zagorju; Rudar : SK Hraština 8. t. m. v Hraštniku; Dobrna : Sloga, Zagorje s predtekmom obeh rezerv 10. t. m. v Trbovljah; Elan : Korotan, Kranj 10. t. m. v Novem mestu; Korotan, Kranj : Slovan s predtekmom obeh rezerv 8. t. m. v Kranju; Korotan, Kranj : vojaški SK Planinec 10. t. m. v Kranju; Hermes : Železničar, Zagreb 10. t. m. v Ljubljani, dovolj se predtekm.

Določita se termina prvenstvenih tekem gorenjsko-notranjskega okrožja: 17. 9. Javornik : Korotan na Rakeku, 8. 10. Korotan : Javornik v Kranju.

Za ostale termine se prizadeži klubi pozivajo, da se sporazumejo do prihodnje seje, v nasprotnem primeru jih bo določil p. o.

Zaključki glavne skupščine 13. 8. 1933.

I. Pooblašča se bodoči u. o. LNP, da lahko predpiše nov poslovnik za okrožne odbore (o. o.) toda na naslednjih osnovah: 1. Da je o. o. smatrat za organe LNP in da analogno kot pri ostalih odborih (poslovni, kazenski itd.) LNP imenuje v o. o. po svojem preudarku odbornike in predsednike. Število odbornikov je lahko največ dvakrat toliko kot je klubov na teritoriji dotičnega o. o., ne upoštevajoč pri tem predsednika. Ostale funkcije narije si o. o. voli na svoji prvi seji.

2. Za prvenstvene tekme vseh o. o. in za pokalne tekme, ki jih odredi LNP, delegira sodnike OZDS pri LNP, za prvenstvene tekme rezervnih moštvev, prijateljske, mednarodne, turnirke in lokalne pokalne, ki jih na lastno pobudo odredi o. o., delegira sodnike OZDS pri o. o.

3. Prijateljske in turnirske tekme prijavljajo klubi samo svojim o. o., ki jih odobri, o. o. jih pa javi LNP s svojim seznam zapisnikom. Od vsake seje mora vsak o. o. poslati prepis zapisnika LNP. Seje ima o. o. vsak ponedeljek, če je praznik, naslednji dan, tako da lahko pošlje zapisnik (prepis) LNP do vsake srede, ko ima p. o. LNP seje.

4. Vsa korespondenca klubov gre preko dotičnega o. o. razven verifikacij in pro-

CHINOPLASMIN
zdravi tudi pogubonarne in kronične oblike malarije.

V z. Jugefa k. d., Zagreb, Gajeva 32. Oglas je registriran pod br. 9482 od 31. 5. 1933.

testov proti odigranim tekam. Prepis protesta in podatke o verifikacijah je poslati istočasno tudi o. o.

5. O. o. mora imeti v začetku vsake seje sestanek klubov, na katerem se obravnava zadeve v zvezi z odigravanjem prvenstvenih tekem. O sestanku se vodi zapisnik in prepis tega se pošlje LNP. Pri sestanku v začetku jesenske seje poda o. o. tudi poročilo o svojem letnem delovanju in pregled stanja blagajne.

6. O. o. vodi nadzor nad izvedbo vseh tekem na svojem teritoriju in o teh poroča s prepisom sejnega zapisnika LNP. Nadzor se razteza tudi na blagajniške posle, Z LNP se obračuna mesečno.

7. O. o. organizira na svojem teritoriju predavanja in druge prireditve za povzdi go zanimanja za nogometni sport in za sport sploh, predvsem pa mora biti o. o. organska vez med klubi in LNP.

II. Pooblašča se bodoči u. o. LNP, da izvede prvenstveno tekmovalno rezervnih in juniorskih moštvev, kar lahko poveri tudi o. o. za klube dotičnih o. o.

III. Po svoji uvidenosti sme u. o. LNP ustanoviti o. o., če se pokaže za to potrebna, povsod, kjer so grupirani po najbližji geografski legi najmanj trije klubi.

IV. Za reševanje nalog vzgojnega pomena sme LNP ustanoviti odbor. Za ta odbor izda poslovnik sam u. o. LNP.

V. Za vzdrževanje tajništva in za kritje administrativnih stroškov sme LNP izvesti pokalne tekme, ločeno po o. o. za klube dotičnega kraja. Klubi morajo v teh tekмах nastopiti s svojimi najboljšimi moštvi, sicer se kaznujejo sorazmerno s finančno škodo, ki jo utрпи tekmovalce. Propozicije za te tekme predpiše LNP.

VI. Za dotacijo pogodbenega fonda, iz katerega se dajejo podpore igralcem, poskušovanjem v prvenstvenih tekmah, se plačuje:

1. pri vsaki novi verifikaciji igralcev po 5 Din;
2. od vsake igralske tekme po 100 Din;
3. od vsake prvenstvene tekme v nacionalni ligi, ki se igra na teritoriju LNP s klubom LNP, po 150 Din;
4. izdatki, ki jih ima LNP s odborom za poskušeni fond, se krijejo z 20%-nim deležem od vseh dohodkov poskušnega fonda.

VII. Prispevki iz p. f. za poskušane igralce se razdeljujejo koncem vsake jesenske in pomladne seje. Odbor za p. f. naj pri podeljevanju podpor vedno upošteva tozadevne predloge o. o.

VIII. Za p. f., ki bi ga eventualno ustanovili pri o. o. in ki bi se iz njega dajale podpore za poskušane igralce v prijateljskih tekmah, potrjuje poslovnik LNP.

IX. V svrhu propagande sporta po dežel. in v sportno vzgojne namene in za eventualne p. f. pri o. o. se določa, da odpadeta 2% od 5-ih%, ki jih prejema LNP od prvenstvenih tekem, v uporabo dotičnega o. o., na čigar teritoriju se prvenstvene tekme igrajo. U. o. LNP lahko predpiše poseben pravilnik za uporabo tega denarja.

Dalje prihodnjč.

Sokol

Kraljev dar ptujskemu Sokolu. Kakor doznavamo iz maršalata dvora, se bo vršila v nedeljo 10. t. m. v Ptuj u slavnostna izročitev naraščajkega prapora, darila Nj. Vel. kralja ptujskemu Sokolu Izročitev bo izvršena popoldne pri telovadnem nastopu po posebnem zastopniku Nj. Vel. kralja.

Sokolska župa Ljubljana. K proslavi septembrskih dogodkov in 25 letnice sokolskega društva v Ptuj je vabljena tudi naša župa. Teh prireditvev se udeležimo v večjem številu in s posebno delegacijo župne uprave. Vse podrobnosti glede naše udeležbe so bile javljene po okrožnicah. Odkod vsega članstva naše župe, ki vstopi v Ljubljani, je v nedeljo 10. t. m. z drugimi posebnim vlakom ob 4.45 zjutraj. Članstvo ob progi Ljubljana-Zidani most mora potovati s prvim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 4.10. Ista navodila so tudi za povratek in sicer odhaja prvi vlak iz Ptuj ob 21. uri, drugi pa ob 21.40, ki je zopet direktni, kakor članstvo ob progi Zidani most-Ljubljana izrecno opozarjamo. Opozarjamo vse naše članstvo, da se udeležijo prireditvev v Ptuj v kroju, kdor ga pa nima ali si ga ne more izposoditi, pa v civilu z znakom. Zdravo! župna uprava.

Sokolsko društvo v Bregini priredi dne 24. t. m. svoj letni javni nastop, združen z vrtno veselico, pri kateri igra sokolska glasba iz Zagreba. Pozivajo se že sedaj br. društva in prijatelji Sokolstva, da se te prireditve v čim večjem številu udeležijo.

Sokol Konjice je proslavil 10 letnico prestolonaslednika Petra 5. t. m. zvečer v Narodnem domu, kjer se je zbralo lepo število članstva. V okusno okrašen dvorani je visela nova slika prvega starejšega SKJ, ki jo je društvu podarila savezna uprava ob prihiti 19 letnice. Večer je otvoril br. starešina dr. Mejak, društveni prosvetar br. Nemec pa je v vznemelih besedah opisal čustva, ki jih gojimo Sokoli do kraljevske hiše in posebej do našega starešine, ki je sreča in nada lepe Jugoslavije. Pri proslavi je sodeloval z izbranimi koncertnimi komadi sokolski orkester pod dirigentom g. dentistom — tehnikom Percem, ki je po nekaj mesecih vezbanja spravil sokolski orkester na odlično višino. Tekom večera je podal br. starešina popis svojega govorila po avstrijski Koroški in posebej govoril o narodnostnih, kulturnih in gospodarskih razmerah med našimi brati na Koroškem. Ves večer je potekel v prijetnem, slavnostnem razpoloženju.

Iz saveznega tehničnega vodstva. Pripravlja se zopet savezna prednjaška Sola, ki bo urejena na internatski osnovi ter bo število slušateljev že iz tega, kakor tudi drugih razlogov omejeno. Prav tako pa namerava savezna načelnost prirediti tudi še nekaj drugih tečajev za poedine panoge telesne vzgoje, poleg tega pa tudi še tečaj za vrhunske telovadce, ki se bo najbrž vršil od 16. do 28. oktobra. Na tem se bo predaval in vezbalo tudi vse tekmovalne vaje, predpisane za mednarodne tekme, ki se bodo vršile prihodnje leto v Budimpešti in se jih udeležijo tudi naše Sokolstvo.

Proste vaje za pokrajinski zlet v Sarajevu. Poročali smo že, da pripada sarajevski župi tehnično vodstvo zleta. Razume se, da bodo sestavljene za to prihiko nove proste vaje. Kakor poroča »Sokolski Glasnik«, je savezno tehnično vodstvo odločilo na predlog zagrebške župe, da se bodo sarajevske vaje izvajale tudi na velikem telu, ki ga priredi v avgustu župa Zagreb v proslavo 60 letnice. Odkar je bil v Zagrebu ustanovljen prvi Sokol. Iz tega sledi, da bodo sarajevske vaje najbrž obvezne prihodnje leto za vse naše župe.

Resnica o Triglavskem izletu na Koroško

Zadnje dni avgusta smo poročali, kako zlobne in nečuvne laži je nekdo objavil v znanem hitlerjevskem glasilu »Völkischer Beobachter« o potovanju skupine Triglavčanov po Koroškem. Od akad. društva »Triglav« smo v imenu prizadetih akademikov prejeli na izmišljotino nemškega lista daljši odgovor, ki pravi med drugim:

Ko smo se odločili prirediti ekskurzijo, smo hoteli, da bi naši člani iz lastnih opazovanj spoznali koroške Slovence in njihove probleme. To smo poudarili že pred dvema mesecema, ko smo seznanili javnost s svojimi namerami. Ne glede na ideološko usmerjenost se mora vsakdo, ki potuje na Koroško, zavedati položaja koroških Slovencev, saj zahteva politična zrelost in predanost, da nihče ne skuša škodovati koroškemu prebivalstvu z raznimi izjavami. Jočimi nastopi.

To svoje mnenje smo upoštevali na vsej svoji poti. Zato vsa poročila, ki so jih priobčili »Völkischer Beobachter« in pred njim nekateri avstrijski listi, odločno odklanjamo, ker so popolnoma neresnična in izmišljena.

1. Na svojem potovanju nismo prirejali nobenih zborovanj, ki jih omenja »Völkischer Beobachter«, in nismo vršili agitacije in irendentistične propagande niti z govori, ki jih nismo nikjer imeli, niti s petjem, ker je naš zbor prepeval samo slovenske narodne pesmi in nekaj hrvaških, med katerimi ni bilo nobene, ki bi utegnila kogarkoli izživati ali žaliti.

2. Noben član naše ekskurzije ni bil na Obirju, temveč smo vsi potovali od državnih meje na Jezerskem rhu naravnost do žitare vasi in potem preko Dobre vasi mimo Klopijskega jezera v Velikovec.

3. Nismo imeli samo prehodni za dnevno bivanje v Avstriji, temveč prepsani skupni potni list, ki ga je izdala banska uprava v Ljubljani in vidljivi konzulat Avstrijske republike v Ljubljani. Javnosti, ki sicer pozna naše delo, ki b. pa vendar utegnili biti ob takih poročilih nekoliko presenečena, tako ali drugače sporočamo to poljasno in izražamo voljo da tudi o problemu naših manjšin razpravljamo z vso resnostjo, kadar smo do nje in kadar gremo na obisk čez mejo. V boju proti fašizmu se slej ko prej ne bomo posluževali fašističnih metod.

J. H.

Jezero ljubezni

Roman

Benedetti, zmerom misleč na to, da se Jeli ne sme zameriti, je ostal nasproti njej kavalir, ki se je tiho potoval za njeno naklonjenost. Kadar ni sama napeljala pogovora na Ellen — in to je storila pogosto, nego je sama želela, pod nepremagljivim notranjim pritiskom, čigar izvor je bil še vedno v ljubosumnosti — jo je znal s hlinjenim nezanimanjem mojstrsko pomiriti. In Jela se je na tihem oštevala in ga v mislih prosila odpuščanja.

Naprbž je bil Benedetti tudi izmed tistih, ki velja o njih pregovor: »Česar oko ne vidi, na to glava ne misli«. Navzočni je imel pri njem zmerom prav. To jo je podžigalo v njenem prizadevanju, da bi dosegla odločitev, še preden se Ellen vrne na Bled.

Znanci v »Splendidu« so s tihim zadovoljstvom opazovali Benedettijevo dozdevno izpremembo. Ellen Blackova je bila videti pozabljena, Jela Dobranova je stala v ospredju.

Pogosto so ga videvali, kako je že dopoldne odhajal z Jelo na izprehode. Njeno mesto pri popoldanskem čaju je bilo mnogokrat prazno, v veliko žalost gospe Nine, ki se je bila s srmežljivo jesensko ljubezljivo navezala na Italijana. Ničesar se ni upala reči, dasi je opazala poglede, ki so spremljali dvojico. Neprisiljeno nagajanje, ki ga je Jela kazala do Benedettija, ji ni ugajalo. A vpliva ni imela nanjo že davno nobenega več. prav tako, kakor ni bila nikoli zmožna vplivati na sina. Mimo tega si je štela kot sodobna žena v dolžnost, da ni ničesar videla in ničesar slišala.

Samo enkrat si je dovolila boječ namigljaj. Takrat je Jela kar

vzrojila. Rekla je, da je odrasla in sama ve, kako ji je ravhati. Benedetti bo že izpregovoril, a prenapetost beseda bi utegnila vse pokvariti.

Gospa Nina je prestrašena umolknila; njena, v svojem bistvu plašljiva natura se ni upala začeti boja z Jelino ihto.

»Samo zaradi ljudi mislim, dete,« jo je potolažila. »Saj veš, kako staroverski je stric v teh rečeh. Ne mara, da bi si brusili jezike. A ti že sama veš, kako se ti je vesti.«

V naslednjem trenutku je bila spet zatopljena v ogledovanje svoje slike v zrcalu. Mreža gubic pod očmi se ni hotela skriti pod rjavino letoviške zagorelosti. Ta ničemurna skrb je izpodirvala v glavi gospe Nine vse druge misli.

Benedetti in Jela sta bila na izletu, kakor vsak dan. Stala sta na Osojnici ter uživala krasni razgled na blejsko kotlino, na zelen košček Bohinja in na sive vrhove Karavank in Kamniških planin.

Treba je bilo misliti na povratek. »Ali kreneva na Bohinjsko Belo, ali ubereva pot, po kateri sva prišla?« je vprašal.

»Rajši bi šla na Belo. Tako krasen dan je danes.«

Bilo je, kakor da se ne bi mogla odtrgati od vrha. V mogočnem krogu so gore obdajale obzorje. Jeli je spet in spet zastajala noga. Njene oči so se z boleznim, mračnim izrazom upirale v Benedettija. Kako ga je ljubila! Vsako črtico njegovega obraza bi bila mogla narisati. Koliko časa ji bo še dal takole hoditi zraven sebe, molčeč in ginevajoč od hrepenenja?

Zaihtela je.

»Ne morem več,« je zašepetala.

Benedetti je nekaj trenutkov molčal.

»Pojdiva, Jela,« je nežno dejal nato, »krasno pot bova imela. Zvečer se pa pogovoriva, kako bo v bodoče.«

»Zakaj niste tega že davno storili?« je tiho vprašala.

»Ker nisem smel.« Govoril je počasi, da bi pridobil časa za premislek. »So osebne reči, ki moram najprej vedeti, da so v redu, preden smem kaj skleniti za svoje življenje.«

»A potem?« Njen glas je bil kakor dih. Oči so se ji strastno bleščale.

Benedetti je pristopil tesno k njej. Čutila je, kako so jo zapuščale moči. Rahlo jo je prijel za glavo.

»Ne, ne,« je hotela zašepetati, a hkratu je razklenila usta. Vdala se je njegovemu milovanju. Drhtela je. Trepalnice so ji ležale na očeh kakor svinec. Tako ni videla Benedettijevega obraza in ni opazila, da so bile njegove misli daleč od nje.

Njegove misli so bile jasne in hladne kakor zrak, ki je obdajal čela gorskih velikanih. Vedel je, da mu je to dekle zagotovljeno, dokler bo le hotel. Poznal je to črto popolne vdanosti pri ženskah. Marsikaj, da, vse bi bil lahko dobil od nje — a bolje je bilo tako. Žensko te vrste prikleneš s hrepenenjem trdnje kakor s izpolnitvijo.

On sam je bil tisti, ki je izpustil njena usta, jo zdrnil iz omotice in nežno zašepetal:

»Dajva, pojdiva, čas je. Nazaj morava. In nikar doma ničesar ne pokaži, Jela.«

10. P O G L A V J E

Prvi dan svojega bivanja v Beogradu ni Ellen prav nič pogrešala strica. V tem mestu, ki ga še ni poznala, je bilo videti toliko novih reči! Zelela si je, da bi bil dan dvakrat daljši. Hotelski vratar ji je bil priporočil načrt, ki je bil za začetek prav dobro navodilo. A čudno: vse, kar jo je drugače posebno zanimalo, se ji je zazdelo tu nekam mrtvo. Na najlepših krajih mesta, pred najpomembnejšimi znamenitostmi je Ellen čutila, da z mislimi ni pri stvari.

Cene malim oglašom

Zenitve in dopisovanja: vsaka beseda Din 2.— ter enkratna pristojbina za šifro ali za dajanje naslova Din 5.—. Oglaš trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1.—. Po Din 1.— za besedo se zaračunajo nadalje vsi oglaš, ki spadajo pod rubrike »Kam pa kame«, »Auto-moto«, »Kapital«, »V najem«, »Posest«, »Lokal«, »Stanovanje odda«, »Stroja«, »Vrednote«, »Informacije«, »Živaki«, »Obrt« in »Les« ter pod rubrikama »Trgovski potnik« in »Zasluzek«, če se z oglašom nudi zaslužek, oziroma, če se išče potnika. Kdor si pa pod tema rubrikama išče zaslužke ali službo, plača za

Mali oglasi

Za odgovor 3 Din v znakah

vsako besedo 50 par. Pri vseh oglaših, ki se zaračunajo po Din 1.— za besedo, se zaračuna enkratna pristojbina Din 5.— za šifro ali za dajanje naslova. Vsi ostali oglaš socialnega značaja se računajo po 50 par za vsako besedo. Enkratna pristojbina za šifro ali za dajanje naslova pri oglaših, ki se zaračunajo po 50 par za vsako besedo, znaša Din 3.—.

Najmanjši znesek pri oglaših po 50 par za besedo, je Din 10.—, pri oglaših po 1 Din za besedo pa Din 15.—.

Vse pristojbine za male oglašje se plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpsolati v pismu obenem z naročilom.

POZOR, GOSTILNIČARJI IN RESTAVRATERJI!

Obiščite paviljon „H“ na velesejmu.

Tvrška B. MARINKOV iz Fruške gore, Sremski Karlovec, je razstavila svoj lastni proizvod:

Bermet vino črnino iz Fruške gore.

Vino je odlikovano s prvimi nagradami in zlatimi medaljami na mednarodnih razstavah. Je najboljšje zdravilno vino naše zemeljske krogle. Bermet vino nudi tvrška v sodčkih od 50 litrov naprej. Cene bagatelne, sodi na posodo. Pridite in poskusite Bermet vino iz Fruške gore. Zahtevajte ponudbo od B. MARINKOV, Sremski Karlovec, Fruška gora.

224

Potniki

Kdor išče mesto potnika, plača za vsako besedo 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. — Kdor sprejema potnika, plača besedo po 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (5)

Zastopnike (ce)

za predajo neodkritih vrednostnih papirjev na odličnosti po ugledu po glavnici, v primeru kakor v delu zadnjega a. d. Brograd, Kralja Aleksandra št. 12. 26735-5

Pouk

beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. Dijaki, ki iščejo instrukcije, plačajo vsako besedo 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (4)

Trgovski tečaj

pr. trgovskega učbenik za vido v Ljubljani. Prata kava ulica 8/II. Varnost je tveganje med 9. in 12. ter 15. in 18. uro. 26.90-4

Gosli poučuje

bies učitelj konservatorija Studenovec ul. 9/1 25777-4

Službo dobi

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (1)

Vzgojiteljico

ki bi tudi vodila gospodinjstvo, iščem prodi dobi plač. Vprašati v Metelkovi ulici 5/1. 26952-1

Višjo natakario

(plačilo) z dobimi spretnostmi prijetne razumljive enkratne gredine pri »Orfue Frankopanska 13. 26931-1

G. Th. Rotman:

Nove prigode gospoda Kozarnika

70.

Na žalost ni pazil na to, da je šla po sredi stropa vodovodna cev. Krekpo je zavrtal kavelj, cev je dobila luknjico, iz luknje je brizgnila voda. »Nu, kaj je pa to?«, je pomislil pes, ki mu nepričakovana pr. ha ni bila po godu.

Trg. sodrudnika

manufakturista, osir. mešane stroke, majhno moč sprejemne takoj. Ponudba s sodnim opremom dosega 1000 par. Vprašati v mestu ter prijetno sprejeti na ogled oddelke »Jutra« pod šifro »Kolekcionarski« 26938-1

2 prekaževalca

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26961-1

Za damsko kapelo

iščem gospodinjico ali gospe, ki dobro igra violino, in po dobro soračajo stihajo. Kapele in kapele, »Jutra«, Šibenik. 26987-1

Kmečkega fanta

starega najprej 18 let, ki bi bil za blizu dela, sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26772-1

Biro »Central«

Vasina 6. Beograd, telefon 26 228 osmaka v prvo razrednih bih in hotelih kuharice, solarike vago hvaljice in vse ženske po. 26721-1

Pletilo

dobro izučeno, kakor tudi šiviljo za pletenje sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26993-1

Korespondentino

popolnoma zmožno nemške in italijanske koresponden. ce, in dobro računsko, sprejem. — Slovesno po. nudi s ostanjo zahtev. kov pod šifro »Zanemljiva in sigurna« na oglašni oddelku »Jutra«. 26900-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Modist. vajenka

sprejem. — Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26931-1

Lokali

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (19)

Hotel na

gornjem Jadranu oddam v oajem z odku p-m veega inventarja ima 12 novo opremljenih sob s tekočo vodo. Na prstaj pod zelo ugodnim pogojem. Pojavila daje lastnica hotela »Zagreb« Senj. 26912-19

Pridelki

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (38)

Mleto papriko

plombirano z drž. plošno lobite najceneje izključno le pri privzajalci in predavatelju Belovar Fl. 4p. v Martonovu. Zahite vaje ponudbe z vzorcem 25791-33

Dva dijaka

v fino okrho z vzorcem nadzorovano. sprejme v komfortno stanovanje s klavirjem, skrbno rodbna, poleg framerke gledališča. Pomoh pri študiju. Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26784-22

Dva dijaka

sprejme študentska družina v noo okrho. Skrbno nadzorovano, nizka cena cen. ter. Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26784-22

OTVORITVENO NAZNANILO!

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjam, da otvorim v soboto, dne 9. septembra podružnico

gostilno »pri Delavski pekarni«

10080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

Dijak sobe

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (22)

2 mlajši dijakinji

ali onega mlajšega dijaka sprejem v vso okrho. Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26904-22

Dva dijaka

sprejem v vso okrho v eno in zračno sobo, po imeni seni. Gospodstva št. 107. 26920-22

Dijaka (injo)

v fino okrho z vzorcem nadzorovano. sprejme v komfortno stanovanje s klavirjem, skrbno rodbna, poleg framerke gledališča. Pomoh pri študiju. Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26784-22

Dva dijaka

sprejme študentska družina v noo okrho. Skrbno nadzorovano, nizka cena cen. ter. Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26784-22

Dva dijaka

sprejme študentska družina v noo okrho. Skrbno nadzorovano, nizka cena cen. ter. Naelov pove oglašni oddelku »Jutra«. 26784-22

OTVORITVENO NAZNANILO!

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjam, da otvorim v soboto, dne 9. septembra podružnico

gostilno »pri Delavski pekarni«

10080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080

30080